Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 52 (20.020) • 1988 йил 4 март, жума • Баҳоси 3 тийин.

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

Илгари хабар қилинганидек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси «Ўзини-ўзи пул билан таъминлаш ва ўз харажатларини ўзи қоплаш, давлат корхонаси тўғрисидаги Қонуннинг амал қилиши шароитида «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитети ҳамда маъмуриятининг иши тўғрисида»ги масалани кўриб чиққан эди. «Навоиазот» бирлашмасининг партия комитети ва маъмурияти умуман мана шу ғоят муҳим вазифани амалга оширишга масъулият билан ёндашаётганлиги қайд этиб ўтилди. Қўшма чора-тадбирлар ишлаб чиқилди, уларнинг бажарилишини махсус ишчи комиссияси назорат қилиб бормоқда. Цех партия ташкилотлари, партия группалари активлашди. Одамлар билан ишлаш, жонли амалий иш сари бурилиш рўй бермоқда. Ялпи иқтисодий таълим жорий этилган. Туб иқтисодий ислоҳот муаммолари юзасидан раҳбар ходимларнинг билимлари аттестациядан ўтказила бошланди. Хўжалик юритишнинг янги йўллари асосларини ўзлаштириб олиш учун зарур методик қўлланмалар нашр этилди. Барча категориялардаги раҳбарларнинг, сайлаб қўйиладиган партия активларининг семинарлари ўтказилди. Цехларда, бригадаларда, бошқарув ходимлари ўртасида оширилган талабчанлик вазияти вужудга келтирилмоқда, интизом ва тартиб мустаҳкамланмоқда.

Кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишда демократик асослар, ошкоралик тобора ривожланмоқда. Ҳамма жойда меҳнат коллективларининг кенгашлари сайланган, ишлаб чиқариш вазифалари ва социал вазифаларни ҳал этишда уларнинг роли кучаймоқда.

Иқтисодий хизмат бўлимларининг фаолиятига эътибор оширилди. Интенсив омилларни — меҳнат унумдорлигини, фонд самарадорлигини юксалтириш ҳисобига ўтган йили ишлаб чиқариш ҳажмини ўстириш юзасидан планда кўзда тутилган суръатлар оширилди, маҳсулот етказиб бериш тўла-тўкис таъминланди. Ишлаб чиқаришнинг фойда келтириши 1986 йилга нисбатан 1,7 баравар кўпайди, қўшимча 1,3 миллион сўм фойда олинди.

1988 йилги план беш йиллик топшириғи даражасида тузилган бўлиб, у ресурслар ва қувватлар жиҳатидан батамом мувофиқлаштирилган. Давлат буюртмаси улуши 80 процентни ташкил этади, маҳсулотни унинг бутун ҳажмида етказиб бериш тўғрисида шартномалар тузилган. Белгиланган иқтисодий нормативларга кўра, фойданинг 54,8 проценти корхона ихтиёрида қолади, бу эса шу йил уни нормал ривожлантиришни таъминлайди.

Коллектив хўжалик юритиш янги шароитининг биринчи ойида умуман уюшқоқлик билан, узилишларга йўл қўймай ишлади. Ишлаб чиқариш ҳажмларини ўстириш юзасидан белгиланган суръатга амал қилинди, маҳсулот мажбуриятларга мувофиқ етказиб бериб турилди. Фойда олиш плани ошириб бажарилди. Иш ҳақи, моддий рағбатлантириш фондлари қўшимча тушум олди. Товар маҳсулотнинг ҳар бир сўмига харажатлар камайди, барча цех ва ишлаб чиқаришлар пландаги таннархга мувофиқ ишлади.

Шу билан бирга, партия комитети, маъмурият хўжалик ислоҳотини амалга ошириш чоғида ҳали ташкилотчилик ва тарбия ишини янги поғонага кўтара олмадилар, мавжуд техникавий, иқтисодий имкониятлардан тўла-тўкис фойдалана билмадилар, инсон омилини кучайтирмадилар. Асосан юзада турган резервлар ҳисобига, энг оддий тартибни ўрнатиш йўли билан ижобий натижаларга эришилди. Корхонанинг янгича иш шароитига ўтиши цехлар, сменалар, бригадалар ичида хўжалик ҳисобини жорий этиш билан мустаҳкамланмаган, завод ички хўжалик ҳисобини ишлаб чиқиш ҳали ниҳоясига етказилмаган. Шу сабабларга кўра, ижрочиларга етказилган иқтисодий нормативлар ҳозирги босқичда кутилган самарани бермаяпти. Иқтисодий хизмат бўлимлари ишларни мувофиқлаштирмай, кам самара билан ҳаракат қилмоқдалар. Шу системадаги ходимларнинг учдан бир қисми базавий маълумотга эга эмас, ишловчиларни янги тариф ставкалари ва окладларига ўтказиш жараёни чўзиб юборилди.

Социал соҳа устун даражада ривожлантирилишини таъминлаш учун партия комитети хўжалик раҳбарларига нисбатан тегишли талабчанлик қилмаяпти. Корхонанинг салкам 2000 ходими уй олиш учун навбатда турибди, бироқ уй-жой қурилиши ҳозирча социал ривожланиш фонди ҳисобидан пул билан таъминланмоқда. Кооператив ва якка тартибдаги қурилишни ташкил этиш учун гражданларнинг маблағларини жалб этиш имкониятларидан фойдаланилмаяпти. Хўжалик усули секинлик билан авж олмоқда. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш, ишловчиларга пулли хизматларни кенгайтириш, шу мақсадларда кооперативларни ташкил этиш борасидаги силжишлар унча катта эмас. Ёрдамчи қишлоқ хўжалиги ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Тўла хўжалик ҳисоби, давлат корхонаси тўғрисидаги Қонуннинг амал қилиши шароитида бирлашманинг иши ҳозир партиявий-сиёсий жиҳатдан етарлича таъминланмаяпти. Партия комитетининг ташкилотчилик фаолиятида бир қолипдаги эски усуллар бартараф этилмаган. Эскириб қолган ёндашувларга ҳамон амал қилинмоқда. Партия комитети маъмуриятдан хўжалик фаолиятини чуқур қайта қуришни талаб қилмади, мана шу мураккаб жараёнга барча кадрларни, партия активларини жалб этмади. Касаба союз ва комсомол ташкилотлари мазкур вазифаларни ҳал этишга суст йўналтирилган.

Меҳнаткашларнинг иқтисодий ўқувини ташкил этишда партия комитетининг нуқсонлари кўриниб турибди. Бу ўқиш кечикиб бошланди, кўпинча эса енгилгина, лекция тусида ўтказилмоқда. Бошланғич босқичнинг мураккаб шароитларида кўргазмали агитация ўз ўрнини топа олмади.

Демократиялаш, коллектив аъзоларини ишлаб чиқаришни бошқаришга тортиш жараёнлари қийинчилик билан бормоқда. Бирлашманинг кўпгина ходимлари коллективда янги ҳолатларни ҳали кўрмаяптилар, ўзлари меҳнат қилаётган соҳадаги ишларни яхшилашда ўз ролини тушунмаяптилар. Бир қанча бўлинмаларнинг раҳбарлари техникавий ва иқтисодий масалаларда қолоқ позицияларда туришибди, бошқариш ва меҳнатни ташкил этишнинг замонавий методларини, хўжалик ҳисобини суст ўзлаштиришмоқда. Уларнинг айримларида чуқур сиёсий билимлар, ғоявий эътиқод, актив жамоат фаолияти етишмаяпти. Меҳнат коллективларининг кенгашларига конкрет ёрдам берилмаяпти.

Навоий область ва шаҳар партия комитетлари бирлашманинг иқтисодий ҳамда социал тараққиётига етарлича эътибор бермаяптилар, унинг партия ташкилотига тегишли амалий ёрдам кўрсатмаяптилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети мазкур масала юзасидан қабул қилган қарорда «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари ўртоқ С. М. Ждановнинг, бош директори ўртоқ М. Г. Плешковнинг диққат-эътиборини партиянинг экономикани бошқаришни тубдан қайта қуришга доир қарорларини бажаришдаги нуқсон ва камчиликларга, аввалгидек текисчилик ёндашувлари мавжудлигига, корхона ички хўжалик ҳисобини жорий этиш асоссиз равишда чўзилаётганига қаратди. Техника сиёсатида хатолар мавжудлиги, иқтисодий хизмат бўлимлари самарасиз ишлаётганлиги, кўпгина ишчилар, инженер-техник ходимлар янги хўжалик ислоҳотининг талаблари ва афзалликларини яхши билмаётганликлари, меҳнаткашларнинг иқтисодий ўқуви тегишли тарзда ташкил қилинмаганлиги қайд этиб ўтилди.

Тўла хўжалик ҳисоби принципларини жуда қисқа муддатлар ичида цехлар, бригадаларга, ҳар бир ишчига етказиш партия комитети ва маъмуриятнинг ғоят муҳим вазифаси эканлиги таъкидланди. Шу мақсадда бўлинмалар коллективларининг йиғилишларини шу йил март ойи мобайнида ўтказиб, уларда хўжалик ҳисобини жорий этиш билан боғлиқ барча масалаларни муҳокама қилиш, мазкур ишни жадаллаштиришга доир чора-тадбирларни белгилаб олиш топширилди. Кўргазмали агитациядан, радиодан, заводнинг кўп тиражли газетасидан тўлиқроқ фойдаланилсин. Ялпи иқтисодий таълимнинг ташкил этилиши ва унинг сифати қайта кўриб чиқилсин, у бевосита ишлаб чиқаришга яқинлаштирилсин. Ўқиш узлуксиз жараёнга айлантирилсин. Пропагандист кадрлар мустаҳкамлансин. Ўқишнинг бориши, билимларни текшириш устидан қаттиқ партиявий назорат ўрнатилсин. 1988 йилнинг 1 июлига қадар иқтисодий хизмат бўлимларининг ходимлари аттестациядан ўтказилсин, тегишли малакага эга бўлмаган кишиларнинг бундай лавозимларни эгаллаши каби ҳолларга барҳам берилсин. Завод ички хўжалик ҳисобини жорий этиш шу йилнинг биринчи ярми охиригача ниҳоясига етказилсин. Тўла хўжалик ҳисоби шароитидаги иш янги тариф ставкалари ва окладларига ўтиш билан боғлансин.

Бирлашманинг меҳнат коллективи кенгаши ишлаб чиқиб, партия комитети маъмурият билан биргаликда кўриб чиққан комплекс программа маъқулланди. Бу программа корхонанинг 1995 йилгача бўлган даврда ишлаб чиқариш-техникавий даражаси ва маҳсулот сифати, мавжуд потенциалдан самарали фойдаланиши, социал тараққиёт юзасидан илғор марраларга чиқишини кўзда тутади. Шу билан бирга, фан-техника тараққиёти ривожланишини жадаллаштириш ҳисобига 1988—1995 йиллар мобайнида ҳар йили асосий фондларни 8—10 процент янгилаб бориш мўлжалланади. Шу асосда яқин 3—4 йил мобайнида қувватлар лойиҳадаги кўрсаткичларга қадар оширилади. Маҳсулот сифати анча яхшиланади. Фойда, ишлаб чиқариш рентабеллиги ўсиши таъминланиб, 1990 йил охирига борганда 25 процентга етказилади. Бирлашма кучлари билан хўжалик қурилиши ишлари ҳажми кенгайтирилади: 1990 йилда 2 миллион сўмликка қадар, 1993 йилда 6 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилади. Ана шу мақсадда 1989 йилда қурилиш-монтаж бошқармаси тузилади. Талаб қилинувчи уй-жойларнинг учдан бир қисми хўжалик усули билан қурилади. Уй-жой программаси умуман 1998 йилда ҳал этилади. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш иш ҳақи фондининг бир сўми ҳисобига 1988 йилги 15 тийиндан 1990—1991 йилларда 1 сўмгача кўпайтирилади. 1988 йилнинг иккинчи ярмида Тошкент шаҳрида фирма магазини очилади. Пулли хизматлар юзасидан 1991 йилда иш ҳақи фонди ҳажмининг 8—10 проценти даражасига чиқилади. Ёрдамчи хўжалик ривожлантирилади. Ишлайдиган бир кишига етиштириладиган гўшт 1990—1991 йилларда 30 килограмм бўлишига эришилади. Иккиламчи иссиқлик ресурсларидан фойдаланиб, икки йил мобайнида ҳар бир юмушчига камида бир квадрат метр ҳисобидан теплицалар қурилади.

Партия комитетига, цех партия ташкилотларига қайта қуриш талабларини амалий натижаларга айлантириш ишини кучайтириш вазифаси топширилди. Ташкил этиш ва бошқаришнинг иқтисодий методларини такомиллаштиришга, тўла хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини-ўзи пул билан таъминлашни жорий этишни жадаллаштиришга алоҳида эътибор берилсин. Ошкоралик ва демократиялаш шароитида оммага сиёсий раҳбарлик методлари эгаллансин, одамларнинг кайфиятлари ва эҳтиёжларидан бохабар бўлиб, коллектив турмушининг энг муҳим проблемалари юзасидан улар билан доимо маслаҳатлашиб турилсин. Ишчилар, инженерларнинг қайта қуришда шахсан қатнашуви масалалари юзасидан улар билан суҳбатлашиб туриш практикага жорий этилсин, ижтимоий-сиёсий аттестациядан ўтказиш, коммунистларнинг Устав талабларини қандай бажараётганликлари ҳақидаги ҳисоботларини тинглаш кенгайтирилсин. Кадрлар билан олиб бориладиган ишлар такомиллаштирилсин. Шу мақсадда пухта резерв яратишни, раҳбарлик ишларига янги ёш кучлар келишини, ишчиларнинг маҳорати, мутахассисларнинг профессионал билимлари ўсишини кўзда тутувчи истиқболли программа ишлаб чиқилсин. Раҳбарларни конкурс системаси билан алмаштириш кенгроқ кўламда жорий этилсин.

Одамларнинг социал активлиги ва меҳнат ғайратини юксалтириш учун идеология ишидан тўлароқ ва самаралироқ фойдаланилсин, меҳнаткашлар онгини қайта қуриш руҳида шакллантиришда идеология ишининг роли оширилсин. Идеология иши жанговар тусда бўлсин, у бирлашманинг конкрет вазифалари билан чамбарчас боғлаб олиб борилсин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Навоий область ва шаҳар партия комитетлари эътиборини бирлашманинг техникавий ва социал тараққиётидаги камчиликлар учун партия комитетига, маъмуриятга нисбатан етарли даражада талабчан бўлмаётганликларига, коллективни тўла хўжалик ҳисоби шароитида ишлашга ўз вақтида тайёрлашни таъминлай олмаганликларига қаратди. Корхона партия ташкилоти, хўжалик раҳбарларининг куч-ғайратини туб иқтисодий ислоҳот ва демократиялашни амалга оширишга, ишлаб чиқариш топшириқлари ва мажбуриятларини бажаришда уларга реал ёрдам беришга сафарбар этиш вазифаси топширилди.

Навоий область ижроия комитети хўжалик усулида ва якка тартибда уй-жой қуриш учун «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмасига ер ажратиб беришда сансалорлик қилганлиги кўрсатиб ўтилди. Область ижроия комитетининг раиси ўртоқ А. А. Айдарқуловга шу масалани бир ой ичида ҳал қилиб, натижасини Марказий Комитетга маълум қилиш таклиф этилди. СССР Минерал ўғит ишлаб чиқариш министрлиги азот саноати давлат институтининг Чирчиқдаги филиали уй-жойларни социал-маданий-маиший объектлар ҳамда инженерлик коммуникациялари билан комплекс ҳолда қуриш учун зарур лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқишда бирлашмага ёрдам берсин. «Навоиазот» бирлашмасига ўз микрорайонини шу йилиёқ қура бошлаш масаласини ишлаб чиқиш тавсия этилди.

ИЖОДИЙ ИЗЛАНИШ

Тошкент тажриба-механика экскаватор ремонти заводининг Андижон филиалида «ППА-1,3» маркали ер текислаш машиналари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Мелиораторлар учун мўлжалланган бу машинани бошқариш қулай бўлиб, унинг фойдали иш коэффициенти ўтмишдошларига қараганда анча юқоридир.

Корхонада ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун бўлган ҳаракат сезиларли активлашди. Машинасозлар шу йилнинг ўзидаёқ республика мелиораторларига 350 та шундай машина етказиб бериш мажбуриятини олишди. Йилнинг дастлабки ойида улар шартнома мажбуриятларини муваффақиятли бажаришди.

Келгусида бу ерда лазер ёрдамида бошқариладиган ер текислаш машиналари ишлаб чиқаришни ўзлаштириш учун тайёргарлик кўрилмоқда. Машинасозлар ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, бундай машина ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун кетадиган вақтни икки баробарга қисқартириш мажбуриятини олишди.

К. НИШОНОВ.

ТАШАББУСКОРЛАР

Элликқалъа райони чорвадорлари гўшт, сут етиштиришни йил сайин кўпайтириб боряптилар. Ўтган йили чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш бўйича йиллик топшириқларини адо этган миришкорлар айни кунларда қишловни муваффақиятли ўтказиш чораларини кўришаётир. Илғор сигир соғувчилардан «Қирққиз-обод» колхозидан Ж. Қолбоева, Калинин номли колхоздан М. Алламберганова, З. Қурбонбоева, «Қирққиз» совхозидан Н. Бекчонова, «Қорақалпоғистон АССР 50 йиллиги» совхозидан У. Довқораевалар мўл ва серқаймоқ сут соғиб олишда касбдошларига намуна бўлишаётир.

Яқинда район чорвадорлари гўшт, сут, тухум тайёрлаш ярим йиллик планини Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очиладиган кунгача бажариш ташаббуси билан чиқдилар. Зиммага олинган мажбуриятни бажариш учун барча хўжаликларда меҳнат мароми кун сайин авж олдириляпти.

Я. МУРАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» жамоатчи мухбири.

КПСС Марказий Комитетида

КПСС Марказий Комитети совет гражданларини хизмат ишлари билан чет элларга командировкага юбориш тартибини янада такомиллаштириш масаласини кўриб чиқди.

Партия XXVII съезди ишлаб чиққан йўлга мувофиқ совет жамияти турмушининг ҳамма соҳалари янгиланиб, демократиялаштирилиб борилаётган, КПСС билан Совет давлатининг ташқи сиёсий фаолияти активлашаётган, дунёдаги вазиятни соғломлаштириш ва халқлар ўртасида кўпроқ ишонч ҳамда дўстлик муҳитини вужудга келтириш, чет эллар билан ҳар томонлама ҳамкорликнинг замонавий формаларини ривожлантириш, маданий, илмий, ижтимоий, спорт ҳамкорлиги ва бошқа турдаги ҳамкорликларни, маҳаллий алоқаларни кенгайтириш мақсадида янгича сиёсий тафаккур халқаро турмушга жорий этилаётган шароитда чет эл сафарларини ташкил этишни янада яхшилаш муҳим аҳамият касб этади.

Шу муносабат билан баъзи амалий чора-тадбирлар белгиланди.

Хизмат ишлари билан чет элларга чиқиш масалаларини ҳал этиш оперативлигини оширишни таъминлаш мақсадида чет элларга командировкага юбориш соҳасида СССР министрликлари ва идораларининг, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг, уларнинг ташқи иқтисодий ташкилотлари (бирлашмалари)нинг, корхона ва муассасалар раҳбарларининг ҳуқуқлари анча кенгайтирилди. Мавжуд битимлар, протоколлар ва шартномалар асосида ташқи иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик йўли билан шу жумладан ана шундай ҳамкорликнинг янги формаларини (бевосита алоқалар, қўшма корхона ва бошқаларни) жорий этиш, чет элларга техникавий кўмаклашиш, етказиб берилаётган техникага хизмат кўрсатиш, харид этиладиган асбоб-ускуналарни қабул қилиб олиш ва уларни ишлатишни ўрганиш, эътирозларга оид масалаларни кўриб чиқиш, савдо операцияларини ўтказиш билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этиш мақсадида мутахассисларни чет элларга ўз вақтида юбориш учун шароит яратишга алоҳида эътибор берилади.

Марказда ва жойларда чет элларга командировкага юбориш масалаларини кўриб чиқиш муддатлари қисқартирилади, сафарлар муносабати билан тақдим этиладиган ҳужжатларни расмийлаштириш соддалаштирилади. Чет элларга чиқишнинг илгари марказий ташкилотлар ҳал этадиган баъзи масалалари маҳаллий органлар, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарининг раҳбарлари ихтиёрига топширилади.

Министрликлар ва идоралар, корхоналар, илмий муассасалар ва бошқа ташкилотлар олдига чет эл сафарларининг самарадорлигини қатъиян оширишга интилиш, шу соҳада чет эллардаги совет муассасалари ва уларнинг вакиллари билан ўзаро алоқани яхшилаш вазифаси қўйилди. Элчихоналар, консулхоналар, савдо-иқтисодий ваколатхоналар ва чет эллардаги бошқа совет муассасаларининг диққат-эътибори командировкага юборилган кишилар ўз олдиларига қўйилган вазифаларни муваффақиятли ҳал этишини таъминлаш, бунинг учун тегишли шароит яратиб бериш зарурлигига қаратилди.

● ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ ЙЎЛИДАН

Тошкентда пўлат қушлар «даволанмоқда»

● Тошкент авиаремонт заводида «ИЛ-76» самолётини янгича, босқичма-босқич ремонт қилиш жорий этилди. «Пўлат қуш»га ҳар бир 2 минг соат парвозидан сўнг уч марта техник хизмат кўрсатилади. Айни вақтда капитал ремонтнинг учдан бир қисми ҳам амалга оширилади. Бу — корхонада капитал ремонт ишларини бажариш учун машиналарни таркибий қисмларга ажратишда вақтдан ютиш, хизмат сифатини ошириш, ремонт муддатини қисқартириш имкониятини яратди.

Самолётларнинг бундай усулда ремонт қилиниши Ғарбий Сибирь, Шарқий Сибирь ва Магадан граждан авиацияси бошқармалари авиация-техника базаларининг ишини енгиллаштирди. Мазкур районларда қатновчи «ИЛ-76» самолётларининг бир қисми эндиликда Тошкент корхонасида ремонт қилинаётир.

Республикамиз пойтахтидаги корхонада хизмат кўрсатиш сифатини бундан буён яхшилаш борасида изланишлар олиб бориляпти. Ремонт технологиясини мукаммаллаштириш мақсадида электрон ҳисоблаш машиналардан фойдаланиш кўзда тутилаётир. Электрон ҳисоблаш машиналари бутун техника ҳужжатларини ўз ичига олади, ремонт қилинаётган самолётнинг ҳар бир ҳолатини қайд этиш ахборотига эга бўлади.

Суратларда: 1. «ИЛ-76» самолётини ремонт қилиш пайти. 2. Назоратчи мастер Зулфия Авдюшкина слесарь-механик Юрий Догодиннинг маҳсулотини қабул қилиб олмоқда.

А. Горокрик фотолари

(ЎзТАГ).

БЕЖИРИМ ЛИБОСЛАР

Урганч шаҳридаги В. И. Ленин номли тикувчилик фабрикаси коллективи хўжалик ҳисобига ўтиб, ишни омилкорлик билан олиб бормоқда. Ҳар бир тикувчининг ишга бўлган масъулияти янада оширилди. Натижада брак ва сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқаришга кескин чек қўйилди.

Илгари фабрикада фақат бир хил жинси материалидан эркаклар шими тикиларди, холос. Эндиликда ижодий изланишлар ва аҳолининг талаб-эҳтиёжларини тўла ҳисобга олиш туфайли корхона 22 хил турдаги замонавий модадаги кийим-кечакларни тикиб, савдога чиқармоқда.

Болалар кийими комплектлари боғча ва мактаб ёшидаги кичкинтойлар учун шортик ва шимлар, эркаклар учун юпқа жинсидан дам олиш, кўчада ва спорт билан шуғулланиш вақтларида кийиладиган бежирим шимлар, аёллар учун ишда ва меҳмонга борганда кийишга мўлжалланган чиройли костюмлар тикиш кенг йўлга қўйилди.

Савдога чиқарилаётган бежирим кийим-кечаклар ҳар фаслнинг ўзига мослаб тикилаётганлиги, шунингдек арзон ва кўркам бўлганлиги учун аҳолининг ўсиб бораётган талабларига мос тушмоқда. Бу муваффақиятларга Муҳаббат Аҳмедова, Раъно Олимова сингари илғор тикувчилар алоҳида ҳисса қўшмоқдалар. Фабриканинг барча тикувчилари ва инженер-техник ходимларининг диққат-эътибори Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб олишга қаратилган.

А. ЭШМАТОВ.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентина ташқи ишлар министрлиги Жанубий Африка Республикаси режими сиёсий оппозиция намояндаларига қарши бошлаган репрессияларни қоралади. Жанубий Африка полициясининг ирқий камситиш тўғрисидаги қонунлар бекор қилинишини талаб қилиб чиққан тинч намойиш қатнашчиларидан ваҳшийларча ўч олганлиги аргентиналикларнинг ғазабини қўзғатди. Бу намойишга Нобель мукофотининг лауреати архиепископ Десмонд Туту бошчилик қилган эди. Жанубий Африка Республикаси маъмурларининг зўравонлик ҳаракатлари, дейилади ташқи ишлар министрлигининг ахборотида, ЖАРда инсон ҳуқуқларини аёвсизлик билан топтаётган адолатсиз апартеид режимини абадийлаштириш мақсадини кўзда тутади.

НЬЮ-ЙОРК. АҚШнинг бўлажак президенти Вашингтоннинг ҳозирги маъмуриятидан «мерос» бўлиб қолаётган кўпгина жиддий муаммоларга дуч келади. АҚШдаги нуфузли тадқиқот маркази — шаҳарлар муаммоларини ўрганиш институти бир гуруҳ мутахассислари тайёрлаган докладда ана шу хулоса баён этилган. Ҳужжатга кўра, аввало мамлакатнинг ақл бовар қилмайдиган миқёсларга етган миллий қарзи ва бюджет камомади, бойлар бойиб ва камбағаллар камбағаллашиб бораётгани ҳамда кейинги йилларда қашшоқликнинг кўзга айниқса яққол ташланиб қолганлиги, АҚШ аҳолисининг «Эрон — контрас» қаллоблиги сабабли ҳукуматга ишончи сусайиб кетганлиги ва ниҳоят ижрочи ҳокимият билан конгресс ўртасидаги ихтилофлар ана шундай муаммолардандир.

Мазкур вазифаларнинг уддасидан чиқиш учун мамлакатнинг бўлажак президенти катта сиёсий ирода соҳиби бўлиши, америкаликларни жипслаштира олиши, уларни кечиктириб бўлмайдиган масалаларни ҳал этишга сафарбар қила билиши керак. Акс ҳолда мамлакат олдинга бориш ўрнига қаловланиб қолади.

ТОКИО. Японияда расмий тарзда рўйхатга олинган «ортиқча кишилар» сони январь ойида 1,68 миллион кишига етди. Маъмурий-мувофиқлаштирувчи бошқарманинг эълон қилинган маълумотларига кўра, ишсизлар мамлакатдаги меҳнатга лаёқатли барча аҳолининг 2,7 процентини ташкил этди.

Ишсизлар сони, айниқса ўтган йилнинг май ойида ниҳоятда кўпайиб кетиб, юқоридаги кўрсаткич 3,1 процентни ташкил этган эди. Аммо мутахассисларнинг фикрича, ички конъюктуранинг жонланиши туфайли иш билан таъминлаш соҳасидаги аҳволнинг муайян тарзда яхшиланиш жараёни узоққа бормаса керак. Ўтган йилнинг декабрь ойига нисбатан ишсизлар сони 0,1 процент кўпайди. Бу ўринда гап расмий маълумотлар хусусидагина бормоқда, касаба союзлар бу рақамлар жуда камайтириб кўрсатилган, деб ҳисобламоқдалар.

(ТАСС).

БУГУНГИ СОНДА:

● Қайта қуриш жараёнида ёзувчи масъулияти 2-бет

● Социалистик мусобақа оммавий, таъсирчан бўлсин! 3-бет

● Оилада иноқлик, ҳамжиҳатлик барқарорлиги учун 4-бет

• *Партия турмуши: райком ва газета*

ТАНҚИД ШАКАР ЭМАС-ДА...

ёки матбуот органига икки хил муносабат ҳақида

Нишон район партия комитети бюро мажлисида коммунистлар билдирган таклиф ва мулоҳазаларнинг ижроси юзасидан бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг ҳисоботлари тингланарди. Сўз райком бюроси аъзоси, район газетаси редактори И. Ҳикматовга берилди.

— Редакция ўтган йили ишчи ва қишлоқ мухбирларидан 120 дан зиёд танқидий мақола ва шикоят хати олди, — деди у. — Уларнинг асосий қисми газета саҳифаларида эълон қилинди. Афсуски, айрим хўжалик, ташкилот ва муассасаларнинг раҳбарлари, партия ташкилоти секретарлари газетанинг танқидий чиқишларига ўз вақтида жавоб қайтармадилар.

Бюро мажлисида **«Меҳнат байроғи»** газетасининг танқидий чиқишларига жавоб қайтармаганликлари учун «Оқ олтин» совхози партия комитети секретари Б. Жўраев, РАПО раиси Т. Номозов, пахта тозалаш заводи директори Б. Мингяшаров сингари раҳбарларга қаттиқ танбеҳ берилди.

Газетанинг ўтган йилги сонларида эълон қилинган «Қоғозда бор, амалда йўқ», «Табиатга меҳр керак», «Номи улуғ, супраси қуруқ», «Аро йўлда қолган планлар» сарлавҳали танқидий мақолаларда райондаги савдо ва умумий овқатланиш тармоқларида юз бераётган юлғичлик ҳоллари, табиатни муҳофаза қилишга бефарқ қаралаётгани, физкультура ва спорт ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилгани, маданий-оқартув муассасалари фаолиятидаги камчиликлар қайд қилинган эди. Район партия комитетининг 1987 йил март ойидаги бюро мажлисида газетанинг танқидий чиқишлари самарадорлигини ошириш масаласи муҳокама этилди. Бюрода танқидга нотўғри муносабатда бўлаётган ва ундан тўғри хулоса чиқармаётган район матлубот жамиятининг раиси Т. Маматов, агросаноат комплекси касаба союз комитетининг раиси О. Жумаев, район маданият бўлими мудири Ш. Шерматов, физкультура ва спорт жамиятининг раиси А. Ҳусанов, табиатни муҳофаза қилиш жамияти масъул секретари Н. Холмуҳамедовлар огоҳлантирилди.

Ўтган йил бошларида газетада «Механизатор кадрлар тайёрлаш кимнинг иши?» сарлавҳали проблематик мақола эълон қилиниб, айрим хўжаликларда механизатор кадрлар тайёрлашга етарли эътибор берилмаётганлиги, ўрта махсус ҳунар-техника билим юртлари, район халқ маорифи бўлими, район комсомол комитети бу соҳага бефарқ қараётганлиги танқид қилинган эди. Мақола бюро мажлисида кўриб чиқилиб, йўл қўйилган хато ва камчиликларни бартараф этиш юзасидан тегишли тадбирлар белгиланди, мутасадди кишиларнинг масъулияти оширилди. Умуман, район партия комитетининг ўз матбуот органини қўллаб-қувватлаши натижасида газетанинг таъсирчанлиги ошиб боряпти.

— Лекин танқид ҳаммага ҳам ёқавермайди, — дейди газета редактори, — «Туркманистон» совхози директори Т. Ашурова танқидий мақола ёзганлиги учун штатсиз мухбир Т. Самадовага тазйиқ ўтказган эди. Унга матбуот танқидининг ҳаққонийлиги, принципиаллигини чидам билан тушунтиришга тўғри келди. Бироқ у барибир танқидни тўғри тушунмади. Кўп ўтмай Ашурова раҳбарликни эплай олмаганлиги учун вазифасидан озод этилди.

Район газетаси илғорлар тажрибасини ёйишда ҳам самарали иш олиб бормоқда. Ғўза парвариши даврида райондаги бир группа пахтакорлар юбилей йилида 40 минг тонна пахта етиштириш ташаббуси билан чиққан эдилар. Матбуотда эълон қилинган бу ташаббус оммалашиб, илғорларнинг издошлари кўпайди. Натижада кўпгина хўжаликларда пахта тайёрлаш планлари ошириб бажарилди.

Район партия комитети КПСС Марказий Комитетининг «Район ва шаҳар газеталари фаолиятини янада яхшилаш тўғрисида»ги қарори ҳамда кейинги Пленумларнинг талаблари асосида район газетаси фаолиятига раҳбарликни такомиллаштириб бормоқда. Редакция фаолияти бюро мажлисларида муҳокама этилиб, тегишли йўналишлар берилмоқда.

Икки йилдирки, редакция ва босмахона икки қаватли замонавий бинода ишлаяпти. Бу йил газета тиражи 2 минг нусхага кўпайди. Район редакцияси коллективида тарбияланган кадрлар район партия, совет органларига ишга кўтарилмоқда.

Аммо ҳамма район газеталари ҳам ана шундай шарт-шароитларга эга эмас. Усмон Юсупов районида чиқадиган **«Шонли йўл»** газетаси редакцияси жуда қийин шароитларда ишламоқда. Газета Ульянов районидаги босмахонада чоп этилади. Икки район маркази оралиғи 40 километрдан зиёд. Редакция ходимлари ана шу йўлда сарсону-саргардон.

Усмон Юсупов районида босмахона тугул редакция ходимларининг ишлаши учун нормал шароит ҳам яратилмаган. Район раҳбарлари редакция коллективи учун райижроком биносидан иккитагина хона ажратиб бериш билан ўз вазифасини бажаргандек бўлиб юришибди. Шароит таъсирими, ҳар ҳолда бу район газетасининг фаолиятини талаблар даражасида деб бўлмайди. Мақолалар юзаки тайёрланади. Кўриқ районда мавжуд бўлган муаммолар дадил кўтарилмайди. Райком газета фаолияти билан унчалик қизиқмайди. Ўтган йили юздан зиёд танқидий материал ёритилган бўлсада, унинг ярмидан кўпроғига тўлақонли жавоб олинмади. Бир неча бор эслатишига қарамасдан «Тошкент» совхози раҳбарлари «Агитаторнинг кимлигини биласизми?», «Сусткашлик» каби еттита танқидий материалга жавоб қайтармаётирлар. 1987 йил январь ойида эълон қилинган «Иш талаблар даражасида эмас» сарлавҳали мақолада Калинин номли совхозда техника ремонтига эътиборсиз қаралаётганлиги танқид қилинган эди. Совхоз директори Ш. Чориқулов, партком секретари Т. Султонов мақолада айтилган фактлардан тегишли хулоса чиқармадилар. Оқибатда совхоз пахта тайёрлаш планини бажармади, машина терими 51 процентда қолиб кетди.

Шунингдек, газетанинг танқидий чиқишларига РАПО раиси Т. Сатторов, «Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги» совхози (директори М. Эшонқулов, партком секретари М. Бегалиев), «Совет Россияси» совхози (директори О. Шукуров, партком секретари В. Эшбоев), «Пахтакор» совхози (директори Ҳ. Шукуров, партком секретари П. Аҳмедов) ўз вақтида жавоб йўлламаяптилар. Район партия комитети эса уларга нисбатан тегишли чоралар кўрмаётир.

Редакция ходимлари бир воқеани гапириб беришди. Яқинда райкомда ўтказилган йиғилишда район партия комитети секретари О. Чўлиев шундай дебди: «Ўртоқлар эски йилдан қарзларингиз қолмасин, ўзингиз газетага жавоб беринглар».

«Қарз»ни узиш учунми бир совхоздан эртаси куни редакцияга бир йўла бешта танқидий мақолага жавоб ташлаб кетишибди.

— Ўзимизда ҳам анчамунча муаммолар тўпланиб қолган, — дейди газета редактори М. Бобожонов, — Айниқса, кадрлар масаласида қийналяпмиз. Уч йилдан бери масъул секретарь йўқ. Коллективдаги етти нафар ижодий ходимдан икки кишигина журналистика мутахассислигига эга.

Ҳа, газета қайта қуришда актив иштирок этолмаётганлигининг сабаблари маълум. Ҳар ҳолда Усмон Юсупов район партия комитети ўз органига нисбатан бундай эътиборсиз бўлиши бугунги кун талабларига асло тўғри келмайди.

Яна бир район газетаси ҳақида. Ушбу мақола тайёрланаётганида редакцияга Косон районидаги Ворошилов номли колхоздан шикоят хати келди. Унда **«Шарқ юлдузи»** район газетаси ўз ишини қайта қуриб ололмаётганлиги, саҳифалар кўпинча бўш ва маромига етказилмаган материаллар билан тўлдириб чиқарилаётгани, уларда тўмтоқ жумлалар, стилистик ва орфографик хатолар кўплаб ўтиб кетаётгани ҳақида ташвишланиб ёзилганди. Хатни текшириш жараёнида газетанинг кейинги сонларини синчиклаб ўқиб чиқишга тўғри келди. Диққатимизни энг кўп тортган нарса деярли ҳар бир мақоладаги тўмтоқ жумлалар, ғиж-ғиж хатолар бўлди. Ўтган йилнинг 8 сентябрь сонида ёритилган район комсомол комитетининг биринчи секретари Х. Жабборов ва «Шарқ юлдузи» газетаси мухбири Ш. Бойназаровнинг «Ёшларга ғамхўрлик керак» сарлавҳали мақоласи ана шулар жумласидандир. Мақоланинг бўш тайёрланганлиги бир нав, унда кўпдан-кўп хатолар ўтказиб юборилган. Ана шу хатолардан баъзиларини келтирамиз: «Август ойида тўла саранжомлаб олиниши керак бўлган 50 гектори оталиғидаги маккажўхори энди 35 гектаридаги ҳосилнинг йиғиштириб олиниши кечикарли ҳол эмас, албатта». Бу жумлани қандай тушунса бўлади?

Газетанинг ўтган йил 15 декабрь сонида босилган «Кимнинг иши» сарлавҳали танқидий корреспонденцияда шундай пала-партиш, тўмтароқ жумлалар бор: «Қишловнинг олиб борилиши билан танишдик», «Сигирлар турадиган жойлар поллаштирилмаган», «Касаба союз раиси» ва ҳоказолар.. Шу материалда мухбирнинг «таркибида нималар бўлади?» деб берган саволига ферма мудири «— 15 килограмм силос, 3 килограмм ем, 4 килограмм лавлаги ва 5 килограмм силос» деб жавоб беради.

Хуллас, «Шарқ юлдузи» газетасида район ҳаёти ғоят тор доирада ёритилмоқда. Баъзи колхоз ва совхозлардан тез-тез материаллар берилаётгани ҳолда айрим хўжаликлар умуман тилга олинмаётир. Газетада танқидий материаллар жуда кам, очерк, лавҳа, репортаж, фельетон каби жанрларда ёзилган материаллар деярли кўринмайди. Қайта қуриш қандай бораётгани, бу соҳада эришилган дастлабки ютуқлар ҳақидаги мақолаларни эса онда-сонда ўқиш мумкин. Ҳолбуки, районда ҳал этилиши лозим бўлган проблемалар билан бирга яхши ишлар, деҳқончиликда орттирилган тажрибалар кўп. Ўтган йили пахта тайёрлаш йиллик планини 118 процент қилиб бажарган Ворошилов номли колхоздан йиғим-терим мавсуми даврида фақат битта фотосурат ва бешта катта-кичик материаллар берилгани фикримизнинг далилидир. Шуниси ҳам ажабланарлики, Косон район партия комитети ўз газетасидаги бундай аҳволни била туриб унинг олдини ололмаяпти.

Партия комитетлари ишининг муваффақияти матбуот органи фаолиятининг активлигига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Чилонзор район комитетининг биринчи секретари ўртоқ Борис Владимирович **Ефремовни** Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ҚАРДОШ АДАБИЁТЛАР ҲАМДЎСТЛИГИ

Ҳозирги совет адабиёти китобхонларга ҳақиқат сўзини 78 та тилда етказмоқда. Жамият турмушининг қайта қуриш каби масъулиятли даврида ёзувчилар ташкилотларининг ишлари айниқса мураккаблашди. Аммо бу ишлар орасида биринчи ўринда турган вазифа бор, у ҳам бўлса социалистик маданиятнинг ноёб хислатини — унинг кўп миллатлилигини қадрлаш зарурлиги билан боғлиқ масаладир.

СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг 1 март куни Москвада очилган пленумида айни шу вазифа муҳокама қилинди. «Миллий муносабатларни такомиллаштириш, қайта қуриш ва совет адабиётининг вазифалари» мавзуида СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари В. В. Карпов доклад қилди. У ёзувчилар ташкилотларининг ишини, кўп миллатли адабиёт ривожининг ҳозирги босқичдаги тенденцияларини таҳлил этди.

Биринчи секретарь Россия Федерацияси, Украина ва Белоруссия, Ўрта Осиё ва Қозоғистон, Болтиқбўйи, Закавказье, Молдавия адабий ҳаётидаги сезиларли воқеалар ҳақида гапирди. У барча қардош республикалардаги ёзувчилар миллий маданиятни, она тилини ривожлантириш муаммоларини чуқур таҳлил этаётганликларига эътиборни қаратди. СССРдаги қардош халқлар адабиётларини тарғиб қилишга, интернационал тарбия, маданиятларнинг бир-бирини ижодий бойитиши муаммоларига эътибор кучайди. Докладда зерикарли, бадиий жиҳатдан заиф асарлар йўлига тўсиқ қўйиши лозим бўлган танқиднинг муҳим ролига эътибор қаратилди.

Докладчи тарихий ҳақиқатга эҳтиёткорлик билан ёндашиш зарурлиги ҳақида гапирди. Партия бизни, нақадар аччиқ бўлмасин, тўла ҳақиқатни ёзишга, аммо асоссиз қораламай ва безамай ёзишга чақирмоқда, деди у.

Совет ватанпарварлиги революциянинг улуғвор ғалабасидир, энг катта бойлигимиздир. У ҳар қандай миллатчилик ва шовинизм кўринишларини қатъиян истисно этади, деб таъкидлади В. В. Карпов. Ҳозирги босқичда миллий сиёсат — ҳамма жиҳатларни назарий ва амалий тарзда пухта ўрганишни талаб қилувчи мураккаб масаладир. Бу ўринда ёзувчининг сўзи, унинг сиёсий етуклиги, ҳақиқий интернационализмнинг моҳиятини англаши жуда муҳимдир.

Докладдан кейин музокаралар бошланди.

* * *

СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг «Миллий муносабатларни такомиллаштириш, қайта қуриш ва совет адабиётининг вазифалари» мавзуида ўтказилган пленуми 2 март куни Москвада ўз ишини тамомлади.

Мунозарада барча иттифоқдош республикаларнинг вакиллари қатнашдилар. Уларнинг нутқларида интернационализм, халқлар дўстлиги мамлакатнинг энг катта бойлиги, фаровонликнинг асосий, олий коммунистик мақсадларга эришишнинг пойдевори, деган фикр таъкидлаб ўтилди. Совет зиёлиси учун, ёзувчи учун ўзининг бутун ақл-заковати ва қалб қўрини, бутун истеъдодини совет кишиларининг қардошлигини мустаҳкамлашга, авлодларни совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида тарбиялашга бағишлашдан ҳам юксак ва олижаноб вазифа йўқ.

Бутун жамиятни демократиялаш учун жуда катта масъулият ошкоралик шароитида айни сўз усталари зиммасига тушади. Чинакам интернационализм ва совет ватанпарварлиги унинг маънавий негизи, метиндек маънавий қонуни бўлиб қолиши керак. Қайта қуриш ва демократиялаш жараёнида ёзувчиларнинг мамлакат учун ҳаётий муҳим масалаларни идрок этишдаги гражданлик жасорати тобора равшанроқ ва яққолроқ намоён бўлаётганлиги пленумда таъкидлаб ўтилди. Илмий-тарихий дунёқарашни шакллантириш, экология проблемалари, маданият бойликларини сақлаб қолиш ва кўпайтириш масалалари — мана шуларнинг ҳаммаси барча республикалар адибларининг биргаликдаги куч-ғайратларини талаб қилади, бирликни мустаҳкамлашга, масъулият туйғусини оширишга даъват этади.

Умуман интернационал алоқаларга муносабат кейинги ўн йилликларда, деб таъкидланди пленумда, бепарволик, қалтис масалаларни хаспўшлаш, ҳозирги жамият воқеликларини юзаки таҳлил этиш белгиси остида шаклланди. Бундай масалаларни ҳал этишда ўзибўларчилик ва ҳис-ҳаяжонга берилмаслик, халқларимизнинг интернационал жипслигига озгина бўлса-да зиён етказиши мумкин бўлган ҳар қандай хатти-ҳаракатларга йўл қўймаслик керак. Мамлакат ёзувчилар ташкилотлари жамият маънавий муҳитининг турли-туман группабозлик, манфаатларнинг рақобати, лоқайдлик ва афсонабозлик билан булғанишига қарши туришлари керак.

Пленумда СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари Ю. Н. Верченконинг ёзувчилар ташкилоти янги таҳрирдаги уставининг лойиҳаси тўғрисидаги доклади тингланди. Ёзувчилар ташкилоти жамият турмуши барча соҳаларини янгилаш жараёнини, ахлоқий ва маънавий покланиш, социализм қадриятлари ва олий мақсадларини қайта тиклаш жараёнини ёзувчиларнинг вазифаларига татбиқан акс эттирадиган кўзгу бўлиши керак.

(ТАСС).

• *Колхознинг Намунавий устави лойиҳасини муҳокама қиламиз*

ҚОНУНЛАР БУЗИЛМАСЛИГИ УЧУН

Колхоз қонунчилигининг асосий манбаларидан бири колхознинг Намунавий уставидир. Кенг жамоатчилик муҳокамасига ҳавола қилинган колхознинг Намунавий устави лойиҳасида колхозлар халқ хўжалиги комплексининг асосий бўғинларидан бири эканлиги, уларнинг мустақиллиги оширилганлиги, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиши, колхоз демократиясини янада ривожлантириш таъкидланган.

Лойиҳанинг 14-моддасида, колхоз ўзининг уставдаги вазифаларига мос келадиган ва мавжуд қонунларга зид бўлмаган ҳар қандай ишлаб чиқариш — хўжалик фаолиятини, шу жумладан ўзи жойлашган райондан ташқарида амалга оширишга ҳақлидир, дейилган.

Хўш, колхоз раҳбарлари, колхоз правлениеси ўз ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятида лойиҳанинг 14-моддасида колхозга берилган мустақилликдан фойдаланишда ҳеч қандай қонун бузилишларига йўл қўймайди, деб ким кафолат бера олади? Лойиҳанинг 55-моддасида колхоз правлениеси ва мансабдор шахсларнинг хўжалик ва молиявий фаолиятини назорат қилиб бориш учун уч йил муддатга ревизия комиссияси сайланади, деб кўрсатилган. Тўғрисини айтиш керакки, айни пайтда ревизия комиссияси аъзолари мавжуд қонунчиликдан тўлиқ хабардор эмас. Улар ревизия ўтказиш билан чегараланиб қолган.

Тажрибалар шуни кўрсатадики, кўпгина колхоз раҳбарлари, колхоз правлениеси ва ревизия комиссияси колхоз устави, ички тартиб қоидалари ва амалдаги қонунчиликни яхши билишмайди. Натижада социализмнинг асосий принциплари — демократия, ошкоралик ва амалдаги қонунлар бузилади, масъулиятсизлик келиб чиқади, ҳатто жиноятга ҳам йўл қўйилиши мумкин.

Оддийгина бир мисол: 1969 йилда қабул қилинган колхознинг Намунавий уставидаги 47-моддага кўра колхоз аъзоларининг умумий йиғилишини колхоз правлениеси йилига камида тўрт марта чақиради, дейилган. Амалда-чи?! Кўпгина колхозлар ярим йиллик ва бир йиллик ҳисобот йиғилишини ўтказиш билан чегараланиб қолмоқда.

Демак, айтиш мумкинки, колхоз правлениеси ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятида қонунга амал қилмаслиги, яъни қонун бузилиш ҳоллари рўй беради.

Шунинг учун Намунавий уставнинг X бўлими сарлавҳасидаги «Колхознинг бошқарув органлари ва ревизия комиссияси» сўзларидан сўнг **«ҳамда ҳуқуқий хизмат»** деб қўшиб қўйишни таклиф этаман.

Шу бўлимга янги модда қўшилиб, шундай дейилса: **«колхознинг уставига, ички тартиб қоидаларига ва амалдаги қонунчиликка риоя қилинишини назорат қилиш, шунингдек, колхоз правлениеси ва колхознинг тармоқ бўлинмаларида қонунчиликни қўллаш билан боғлиқ масалаларни ҳал этиш вазифаси колхознинг ҳуқуқий маслаҳатчисига топширилсин».**

Шунингдек уставнинг 46-моддасидаги «Колхоз правлениесининг колхоз бош мутахассислари ва бош бухгалтерини ишга тайинлаш, уларни ишдан озод қилиш ҳақидаги таклифларини кўриб чиқади ҳамда қарорлар қабул қилади» деган жумладаги «Колхоз правлениесининг колхоз бош мутахассислари» сўзларидан кейин вергул қўйиб **«ҳуқуқий билимлар маслаҳатчиси»** деб қўшиб қўйилса, айни муддао бўларди.

А. ТОШЕВ,
Хатирчи районидаги Калинин номли колхознинг ҳуқуқий билимлар маслаҳатчиси.

Эл дастурхонига

Наманган областида шаҳарликларни қиш даврида ҳам қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаш мақсадида 13 минг тонна маҳсулот сиғадиган 13 та омборхона ишга туширилди. Бунинг натижасида кўп миқдорда маҳсулот сақлаш имконияти вужудга келди. Масалан Чустдаги янги омборхонада ўн хилдан ортиқ сабзавотлар сақланмоқда.

Суратда: Чуст район матлубот кооперациясига қарашли магазин сотувчиси Ҳамид Жабборов (ўртада) омборхонадан келтирилган маҳсулотлар билан савдо қилмоқда.

А. Ковтун фотоси.
(ЎзТАГ).

● «СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«АВТОБУС НЕГА ГРАФИКДАН ЧИҚДИ»

Газетамизнинг 1987 йил 164-сонида юқоридаги сарлавҳали мақола босилиб, унда Тошкентдаги 2-маршрут таксилар автокорхонасидаги аҳвол танқид қилинган эди. Ҳаракат графиги бузилаётганлиги, йўловчилар соатлаб бекатларда маҳтал бўлаётганлиги, маршрутлар схемаларидаги чалкашликлар бартараф этилмаётганлиги, автокорхона маъмуриятининг юқори ташкилотларга юборган расмий талабномалари жавобсиз қолаётганлиги кўрсатиб ўтилган эди. Шу танқидий мақола юзасидан ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАССАЖИР АВТОТРАНСПОРТИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШ БОШҚАРМАСИ БОШЛИҒИ Қ. СИДИҚНАЗАРОВ имзоси билан расмий жавоб олинди. Жавобда шундай дейилади:

Танқидий мақола бошқарманинг кенгайтирилган мажлисида муҳокама қилинди. Бошқарма раҳбарлари 2-маршрут таксилар автокорхонасига амалий ёрдам кўрсатиш борасида қатор тадбирлар белгилади.

«Қўйлиқ» массивидан автокорхона учун 80 та автобусга мўлжалланган қўшимча майдон ажратилди.

Автобусларга ёнилғи қуядиган кўчма «бензовоз» автомашинаси ажратилди. Кўчма ёнилғи қуйиш станцияси иш графигига ўзгартиришлар киритилди. Юнусободдаги ёнилғи қуйиш жойи қулай бўлиши учун метронинг Ленин майдони станцияси яқинига кўчирилди. Бу ишлар сарфланаётган беҳуда вақт ва ёнилғини тежаш имконини беради.

2-автокорхонага 84 та янги тезюрар автобус берилди. Эҳтиёт қисмлар билан тўлароқ таъминлашни кўзда тутиб автокорхонага қўшимча равишда 14,5 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар ажратилди.

Автокорхона коллективи 1987 йил планини барча кўрсаткичлар бўйича ортиғи билан адо этди. Ҳозир ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш, маршрутлар схемаларига ўзгартишлар киритиш борасида махсус комиссия тузилди. 11-, 7-машрутлар оралиқ масофаси қисқартирилди. 3-, 23,- 25-, 32-маршрутлар схемалари қайта кўриб чиқилди. Оралиқ масофаси 8—10 километрни ташкил этадиган 21- ва 37-маршрутлар очилди.

Танқидий мақолада келтирилган айрим муаммоларни ҳал этишни бошқарма раҳбарлари назорат остига олди.

Бошқарма томонидан шаҳар ижроия комитети ҳузуридаги шаҳар транспорти барча турларини ривожлантириш ва мувофиқлаштириш бошқармасига айрим маршрутлар схемаларига ўзгартиш киритиш ва айримларини тугатиш бўйича аниқ таклифлар билан бир неча бор мурожаат қилинди.

2-маршрут таксилар автокорхонаси маъмурияти ва жамоат ташкилотлари Тошкент шаҳар партия комитетига расмий хат билан мурожаат этди. Унда шу нарса таъкидланадики, шаҳар ижроия комитети ҳузуридаги барча турдаги шаҳар транспортини ривожлантириш ва мувофиқлаштириш бошқармаси автокорхона коллективининг ҳақли талаблари билан ҳисоблашишни истамаяпти.

РЕДАКЦИЯДАН: 2-маршрут таксилар автокорхонасининг ҳақли талабларини қондириш — йўловчиларга намунали хизмат кўрсатишни, автобусларни графикда ишлашини, автокорхонанинг иқтисодий кўрсаткичларини яхшилашни таъминлаган бўлур эди. Шунинг учун Тошкент шаҳар ижроия комитети расмий талабномаларга принципиал ёндашиши керак. Шундагина автокорхона истиқболли бўлади, йўловчилар маҳтал бўлмайди. Редакция бу борада шаҳар ижроия комитетидан расмий жавоб кутади.

ҚУРУҚ СЎЗАМОЛЛИК

Биз Ўзбекистон мамлакатимиздаги энг кўпмиллатли республикалардан бири эканлигидан ҳақли равишда фахрланамиз. Ўзбек диёрида ўнлаб миллат ва элат вакиллари ягона оила бўлиб яшамоқдалар. Шундай бўлган, ҳозир ҳам шундай ва шундай бўлиб қолади. Бироқ, афсуски, биз баъзан Октябрнинг энг буюк ғалабаларидан бири — СССР халқлари интернационализмининг, қардошларча дўстлиги ва ўзаро ёрдамининг моҳиятидаги ҳақиқий, чуқур мазмунни унутиб қўямиз. ЮНЕСКОнинг «Инсон ва биосфера» программаси бўйича Ўзбекистон миллий комитетининг кенгайтирилган мажлисида республикадаги демографик вазият, унинг социал оқибатлари билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилганда, бу ҳақда яна ўйлаб кетдим. Мажлисда оилани планлаштиришнинг медик-генетик жиҳатлари сингари муҳим йўналишлар тўғрисида ҳам сўз юритилди.

Шу муносабат билан Ўзбекистонда юзага келган аҳвол бутун ўткирлиги билан очиқ-ойдин гапирилди. Туғилиш даражасининг юқорилиги билан бир қаторда болалар ўртасида ўлим даражасининг юқорилиги каби факт, табиийки, катта ташвиш туғдирмоқда. Шаҳарлар роли ошишининг даражаси пастлиги, туб аҳолининг территориялараро кам кўчиши, индустриал соҳада ўзбек ишчиларининг сони камлиги, хотин-қизларнинг ижтимоий ишлаб чиқаришда банд бўлиши даражаси пастлиги — буларнинг ҳаммаси Ўзбекистон ССР аҳолиси турмуш даражасига ҳамда республикани социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришга салбий таъсир қилмасдан қолмади.

Республикадаги бундай аҳвол турғунлик даври билан боғлиқ бўлиб, бу даврда салбий ҳоллар кучайди. Улар ниҳоятда мудҳиш, жуда катта миқёсларни касб этди. Қўпол хатолар ва қонун бузишлар, хўжаликни ва планлаштиришни илмга зид равишда олиб бориш — нотўғри раҳбарликнинг аччиқ меваларидир. Ҳа, турғунлик даври ҳодисалари, фан-техника тараққиёти ютуқларини тўғридан-тўғри тан олмаслик пировард натижада ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлиги ҳамда меҳнат унумдорлиги паст бўлишига олиб келган асосий сабаблардан биридир. Аҳоли ўртасида туғилишнинг юқорилиги эса бу масалага ҳеч қандай алоқаси йўқ. Бу ҳақда мажлисда тўғридан-тўғри аниқ-равшан қилиб айтилди.

Оилани планлаштириш соҳасида регионлари нуфус сиёсати миллий маданиятга оилавий турмуш анъаналарининг илғор хусусиятларига, туб аҳоли турмуш тарзига ниҳоятда ҳурмат-эътибор билан муносабатда бўлиш руҳида амалга оширилиши зарур деган чуқур, тўғри хулоса чиқарилди. Бу — жиддий суҳбатлар учун алоҳида мавзу бўлиб, биз яқин орада бу масалани республика матбуотида ёритишни мўлжалламоқдамиз.

Мунозара чоғида, энг аввало, республика экономикасини юксалтириш, аҳолининг социал-иқтисодий шарт-шароитларини яхшилаш ва маданият даражасини ошириш зарурлиги, энг асосийси, бутун куч-ғайратлар оналикни ва болаликни муҳофаза қилишни ривожлантириш ва такомиллаштиришга қаратилиши лозим, деб таъкидланди.

Ва, бирдан, куппа-кундуз куни чақмоқ чаққандек, мажлисда ёш ёзувчиларнинг ғалати нутқлари янгради. Улар минбардан, очиқ айтиш керакки, миллий ҳис-туйғуларни қўзғатиш учун ўйлаб кўрилмаган даъватлар билан чиқиш учун фойдаландилар. Улар назаримизда, вужудга келган демографик вазиятнинг объектив ва субъектив сабабларини чуқур ўрганмай туриб, бирон-бир ақлли, оқилона, илмий асосланган ечимларни таклиф этиш ўрнига, «холис» ҳакамлар ролини ўйнашга киришдилар. Мен уларнинг сўзларини тинглар эканман, улар айтаётган демагогик шиорлардан ич-ичимдан куйиниб, бир нарсага амин бўлдим: бу миллатнинг ўз тақдирини ўзи белгилашнинг жонкуяр жарчиларини халқнинг тақдири эмас, балки кўпроқ сўзамоллик қилиш, тингловчиларни фикрдаги бундай «жасурлик» ва «кутилмаган» мулоҳазалар билан ўта ҳайратда қолдириш истаги қизиқтирарди.

Шак-шубҳасиз, улар муносиб зарбага, энг муҳими, асосли равишда зарбага учрадилар. Аммо КПСС XXVII съездининг тарихий қарорларини рўёбга чиқаришга ўз ҳиссасини қўшишга даъват этилган республикамиз ёшларининг айримлари нима учун қуруқ сафсатабозликка, қайта қуришда фаол иштирок этиш ўрнига баъзида кишини ташвишга солувчи гап-сўзларга берилиб кетмоқдалар? Мен шулар ҳақида ўйлар эканман, турғунлик даврининг ниҳоятда оғир мероси, шубҳасиз, яна бир карра ўзини намоён қилмоқда, деган хулосага келдим. Бу бизнинг идеология соҳасидаги, ёшларни юксак ахлоқий нормалар асосида тарбиялашда йўл қўйган жиддий нуқсонларимиз оқибатидир. Баъзи ёшларнинг бизнинг энг муҳим принципимиз бўлган интернационализмни тушунмасликлари, баъзан эса уни тан олмасликлари сабаби ҳам шундадир. М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленумидаги нутқида таъкидлаб ўтганидек, ҳозирги босқичда миллий сиёсат билан ғоят асосли равишда шуғулланмоғимиз керак. Барча соҳаларда — назарияда ҳам, амалиётда ҳам шуғулланишимиз зарур. Бу — жамиятимизнинг ғоят принципиал ҳаётий масаласидир.

Ҳа, фақат шу йўл билангина ленинча миллий сиёсатни чинакамига чуқур англаб етиш мумкин. Ҳар бир киши, ҳар бир миллат эркин равишда ривожланиши, ҳар бир халқ ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг барча жабҳаларида ўз эҳтиёжларини қондира олиши учун шундай қилиш даркор.

М. МУҲАММАДЖОНОВ,
ЮНЕСКОнинг «Инсон ва биосфера» программаси бўйича Ўзбекистон миллий комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги.

Мусобақа — миллионлар ижоди 1988 йил, март № 2-3 (164)

ТЎЛА ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ — ЭКОНОМИКАМИЗ ИСТИҚБОЛИ

● *Мусобақа маромига бир назар*

Фойдани кўзлаб ишлайлик

Шу йил 1 январдан бошлаб республика корхоналарининг яна бир қисми ўз харажатларини ўзи қоплаш, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиб ишлай бошлади. Давлат корхонаси (бирлашмаси) ҳақидаги Қонун янгича ишлаётган корхоналар фаолияти учун асос бўлиб қолди. Қонун тўла хўжалик ҳисоби талаблари асосида ишлаётган коллективларга иқтисодий ва социал ривожланиш вазифаларини ҳал этишда мустақиллик берди.

Янгича ишлаш ҳар бир ходимга, ҳар бир ишчи ва мутахассисга, коллективга меҳнат натижаларидан моддий ҳамда маънавий баҳраманд бўлишни тўғридан тўғри боғлиқ қилиб қўйди. Хўжалик ҳисоби текисчиликка ва тайёрга айёрликка барҳам беради. КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленумида таъкидланганидек, бу соҳада ҳали жиддий иш олиб бориш зарур. Иқтисодий соҳада, фан-техника тараққиёти ва социал жараённинг қудратли омилларидан тўла-тўкис фойдаланиш талаб қилинмоқда.

Хуллас, меҳнат коллективлари фаолиятида туб бурилиш томон дастлабки қадам ташланди. Январь ойи иш натижалари хўжалик ҳисоби талаблари асосида ишлаётган корхоналарнинг ютуқ ва камчиликларини равшан кўрсатиб берди.

Шуниси эътиборга сазоворки, янги тартибда ишлаётган корхона ва бирлашмалар фойда-зарарни фарқ қиладиган бўлиб қолдилар. Халқ мақолида айтилганидек, улар ҳисобни билмай ҳамёндан айрилишга йўл қўймаслик ҳаракатини қилишяпти. Бу жабҳада иқтисодий ишни сифат жиҳатидан бутунлай янги босқичга кўтариш зарурати туғилмоқда.

Республикамизнинг барча меҳнаткашлари каби индустрия ходимлари ҳам Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини янги меҳнат зафарлари билан нишонлаш мусобақасини авж олдираётирлар. Мусобақа давомида бутун диққат-эътибор тўла хўжалик ҳисобини дадил жорий этиш, унинг имкониятларидан мукаммал фойдаланиш, янги резервларни ҳаракатга келтиришга қаратилмоқда.

Қўқон йигирув-тўқув фабрикаси цех бошлиғи З. Расуловнинг таъкидлашича, корхонада хўжалик ҳисобини жорий қилиш борасида маълум тажриба тўпланди. Бу ерда тўла хўжалик ҳисоби ўтган йилиёқ жорий қилинган эди. Хўжалик ҳисобида ишлаш имкониятларидан самарали фойдаланишга интилиш туфайли 1987 йил барча асосий техника-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича яхши якунланди. Анчагина фойда ҳам кўрилди.

Хўш, ишлаб топилган шу фойда нималарга сарфланмоқда! Жамғарманинг бир қисми корхонани ривожлантиришга ишлатиляпти. Кейинги ойларда станоклар парки янгиланди. Анчагина мукаммал агрегатлар сотиб олинди. Бу ускуналар меҳнат унумдорлигини ошириб боришга ёрдам бермоқда. Юксак унум билан ишлайдиган 10 та машина ва анчагина қуритиш агрегатлари ўрнатилди. Ана шу ускуналар тола қуритишда қўл меҳнатидан фойдаланишга барҳам берди. Январь ойи топшириқлари корхонада ортиғи билан бажарилди. Ишлаб топилган жамғарманинг иккинчи бир қисми ишчи ва мутахассисларни моддий рағбатлантиришга сарфланмоқда.

Ёки яна бир бошқа мисол. Андижон ип газлама комбинати ҳам хўжалик юритишнинг янгича усулида ишламоқда. Бу ерда яқин-яқингача ҳам ишлаб чиқарилган сурпнинг 30 проценти омборларда туриб қоларди. Пардозлаш фабрикаси мўлжалланган ҳажмдаги ишни адо этишга кучсизлик қиларди. Бошқа корхоналар эса комбинатнинг хом ашёсини ҳадеганда қабул қила қолишмасди. Пардозлаш фабрикасида эса миллионлаб метр хом сурп йиғилиб қолди. Хўжалик ҳисобида ишлаш тайёрланган маҳсулотни сотишга бозор топиш зарурати кўндаланг қилиб қўйди. Андижонликлар харидорни чет элдан топишди. Ҳозир фабрика барча маҳсулотининг қарийб ярмини экспорт қилмоқда. Хом ашёдан кўра тайёр газламани сотиш фойдага барака киритади, албатта. Шу важдан корхонада иккинчи пардозлаш фабрикасини тезроқ фойдаланишга топширишдан манфаатдор бўлинади.

Самарқанд корхоналаридан 19,2 проценти 1 январдан бошлаб тўла хўжалик ҳисобига ўтди. Корхоналар январь ойининг ўзида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 3,1 миллион сўмлик кўп товар маҳсулот тайёрладилар. Товар маҳсулот тайёрлаш суръати 7,4 процент ортди. Айрим меҳнат коллективлари хўжалик ҳисоби усулида ишлаш натижасида қадамларини тезлаштирдилар. Рўзғор холодильниклари заводида ўтган йилнинг январидагига қараганда маҳсулот ҳажми уч баравар кўпайди. Лифтсозлик заводида эса маҳсулот ишлаб чиқариш 2,3 баравар ортди. «Красний двигатель» заводи планни ўтган йил январь ойидагига нисбатан 180,9 процент адо этди. Мебель фабрикаси маҳсулот тайёрлашни 90,5 процент кўпайтиришга эришди.

Бироқ туб иқтисодий ислоҳот имкониятларидан ҳамон омилкорлик билан фойдаланилаётгани йўқ. Оқибатда корхона ва бирлашмалар ўзини жуда секин ўнглаб олмоқда. Баъзи корхона ва тармоқлар эса қолоқликдан чиқолмаётир. Бу ҳақда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида алоҳида таъкидланди. Январь ойининг умумий якунлари ҳақида нима дейиш мумкин! Саноат ишлаб чиқариши ҳажми ўтган йил январь ойидагига нисбатан 1,2 процент пасайди. Маҳсулот етказиб бериш юзасидан мажбуриятларни ҳисобга олганда, маҳсулот реализацияси плани 35,4 миллион сўмлик кам бажарилди. Республика Бинокорлик материаллари саноати, Мелиорация ва сув хўжалиги, Қурилиш, Автомобиль транспорти министрликлари, «Ўзбекстильмаш» бирлашмаси планни барбод берди.

Вазифа — тўпланган тажрибага кенг амал қилиб, ислоҳот таъкидлаётган нуқсонларни тезроқ бартараф этиб, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига давом этаётган социалистик мусобақа имкониятларидан самарали фойдаланишдан иборат.

Хива гилам комбинатида сифат группалари ташкил этилиши хўжалик ҳисоби асосида ишлашнинг янги резервларини рўёбга чиқармоқда. Корхона бўлинмаларида маҳсулот сифатини оширишга эътибор кучайиб боряпти. Буни комбинатда ишлаб чиқарилган гилам намуналари СССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг кумуш ва бронза медалларига сазовор бўлганлиги ҳам тасдиқлаб турибди. Кейинги бир йилда корхонада маҳсулотнинг 40 проценти янгиланди.

Суратда: корхона аппарат цехи сифат группасининг йиғилиши — цех бошлиғи Жуманазар Эрназаров (чапдан), мастер Сапо Юсупов ва сифат назоратчиси Дилором Оллаберганова.

Қ. Отаев фотоси. (ЎзТАГ).

Пудратнинг қудрати

Ленин районидаги Ленин номли колхоз меҳнатчилари ўтган йили муайян натижаларни қўлга киритдилар. Ишлаб чиқаришнинг барча соҳаларида бригада пудрати ва онлавий звенолар усули кенг қўлланилди. Натижа эса ёмон бўлмади. Пахтадан ташқари барча тармоқларда белгиланган планлар муваффақиятли адо этилди ва улардан мўмай даромадлар олинди. Хўжалик биргина пахтачиликни механизациялаш ҳисобидан 75 минг сўм самара кўрди. Барча тармоқлар бўйича олинган соф даромад эса 1 миллион 300 минг сўмдан ошиб кетди. Бу пахта плани бажарилган аввалги йил натижасидан ҳам салмоқлидир.

Бу йил янгича ишлаш ва яшашга яна ҳам катта эътибор берилаётир. Бошқариш ва ишлаб чиқаришни марказлаштириш тадбирлари амалга оширилаётир. Пудрат методи боғдорчиликка ҳам жорий этилди. Чорвачиликда звено формаси қўлланилмоқда. Ердан, техникадан, маҳаллий, минерал ўғит ҳамда ўсимликларни касаллик ва зараркунандалардан ҳимоя қилиш воситаларидан фойдаланишнинг қулай, тежамли тадбирлари ишлаб чиқилди ва кенг қўлланилмоқда. Трактор ва автомашиналардан фойдаланишнинг самарадорлиги оширилади.

Ҳозир колхозда кўкламги экиш ишларига қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Шу кунгача 4500 кубометр тупроқ ишлари бажарилиб, 80 процентдан зиёд ариқлар тозаланди. 9 минг тонна маҳаллий ўғит чиқарилиб, 3 жойда компост ўралари барпо этилди. 58 гектар ер сабзавот экишга тайёрланди. Рустамжон Умаров, Йўлдошбой Мамиталиев, Боқижон Меҳмонов бошлиқ бригадалар эртаги карам экишни бошлаш арафасида турибдилар.

23 та чопиқ, 12 та ҳайдов трактори, 17 сеялка, 16 та культиватор дала ишларига тахт.

Хўжалик пахтакорларининг бу йилги мўлжали барча майдонларга «Андижон-13» навли чигит экиш, умумий ҳосилнинг 90 процентини машиналар билан йиғиб-териб олишдир. Шу мақсадда хўжаликда 6 қаторли чигит экиш сеялкаси яратилди. У иш вақти ва уруғликни тежаш билан бирга экишни тез ва сифатли ўтказиш имконини ҳам беради.

Қишлоқ хўжалик экинларига кимёвий ишлов беришни яхшилаш мақсадида янгидан 2 та ОВХ аппарати сотиб олинди. Ипак қурти мавсумига тайёрлана бориб етарли тут кўчатлари ва ёқилғи запаслари жамғариб қўйилди. Боғ ва токзорларга яхоб берилиб, мевали дарахтлар шакллантирилмоқда. Бунда пудратчи звенолардан Анвар Абдуллаев, Абдуллажон Насриддинов, Жаҳонгир Абдулаҳатов, Бурҳониддин Исмоиловларнинг ҳиссаси каттадир.

Коллектив аъзолари шу кунларда астойдил меҳнат қилиб, Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олишга интилмоқдалар.

М. ЖОНУЗОҚОВ.

— *Самарадорлик учун* —

МЕҲНАТ ВЕТЕРАНИ НИМА ДЕЙДИ?

Республикамизда янги йилдан бошлаб қатор корхоналар тўла хўжалик ҳисобида ишлашга ўтди. Тошкент экскаватор заводи коллективи ҳам апрель ойидан шу усулда ишлашга ўтиш учун пухта ҳозирлик кўряпти. Хўш, бундай шароитда социалистик мусобақа кучидан қандай фойдаланиляпти! Цехлар, участкалар ҳамда ишчилар ўртасида ўзаро беллашув қандай йўлга қўйилган!

Владислав БЛАГОДИРЬ, завод касаба союз комитети раиси:

— Бу йил заводимизда коллективнинг социалистик мажбуриятини ишлаб чиқиш ва уни қабул қилиш жараёни бошқача ўтди. Комитет аъзолари ва ишлаб чиқариш активлари томонидан ҳар бир участканинг мавжуд резерв ва имкониятлари атрофлича ўрганиб чиқилди, ишчиларнинг фикр-мулоҳазалари умумлаштирилди. Энг муҳими, социалистик мажбурият шартлари юқоридан эмас, балки қуйидан — меҳнат коллективларининг таклифи асосида ишлаб чиқилиб, қабул қилинди.

Бу масала юзасидан бўлиб ўтган касаба союз комитетининг умумий йиғилиши ҳам баҳс ва мунозараларга бой бўлди. Кўпчиликнинг таклифига биноан, мажбуриятнинг айрим пунктларига ўзгартириш киритишга тўғри келди. Жумладан, инсон омилини активлаштириш мақсадида маданий-маиший ишларни тубдан яхшилаш ва ишчиларга қулай шарт-шароитлар яратишга алоҳида эътибор берилди.

Бундан ташқари завод бўйича Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очиладиган кунгача ярим йиллик планни уддалаш, йиллик планга қўшимча 80 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш ҳамда меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириш мажбуриятнинг асоси қилиб олинди.

Ҳозир барча ишларимизни социалистик мажбуриятдан келиб чиққан ҳолда ташкил этяпмиз. Цехлар, участкалар, бригадалар ҳамда ишчилар ўртасида ўзаро мусобақа кенг авж олмоқда. Завод бўйича ҳар кварталда, цехлар ўртасида ҳар ойда, бригадалар ва ишчилар ўртасида эса ҳар ўн кунда беллашув мунтазам якунланиб бориляпти. Ғолибларни моддий ва маънавий рағбатлантиришга эътиборни кучайтириш билан мусобақанинг ошкоралигини таъминлашга эришяпмиз. Кўчма вимпел ва пул мукофотлари ғолибларга тантанали равишда топширилляпти.

Раҳим ЙЎЛДОШЕВ, механика цехи токари:

— Заводимиз, цехимиз коллективи ўтган йили Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига социалистик мажбурият қабул қилган эди. Лекин у қоғозда қолиб кетди. Йил бошида қабул қилинган мажбурият билан кейинчалик ҳеч ким қизиқмади. Бу йил ҳам январь ойида цехимиз коллективи ўн пунктдан иборат социалистик мажбурият қабул қилди. Аммо шу пайтгача бирор киши ҳам ундан келиб чиққан ҳолда шахсий мажбурият олгани йўқ. Негаки, беллашувдан кўзланган аниқ мақсад бўлмаса, ишимизга нафи тегмаса ундан нима фойда? Цехимизда учта участка бор, улар ўртасида беллашув расмият учунгина ташкил этилган. Мусобақа якуни чиқарилмайди. Кўчма вимпел ва пул мукофотлари эса умуман берилмайди.

Завод касаба союз комитетидан социалистик мажбурият олинглар, деб буйруқ беришади, холос. Мусобақа комиссияси аъзолари эса ана шу буйруқ асосида ишчиларга қўл қўйдириб кетишдан нарига ўтмайди. Аслида улар беллашувни чинакам ташкил этишнинг йўл-йўриқларини ўргатишлари ва, умуман, бу борада амалий ёрдам беришлари лозим. Бироқ улар бундай қилишмайди.

Мен 1949 йилдан буён шу заводда ишлайман. Очиғи, илгарилари бундай ҳолларга панжа орасидан қараб келинарди. Ҳозир эса бундай эмас. Лекин барибир қайта қуриш нафаси ҳали бизнинг коллективимизда сезилмаяпти.

Эркин БОТИРОВ, 2-механика цехи токари, цех партия ташкилоти секретари:

Цехимизда 4 участка ва 6 бригада бор. Уларнинг ҳаммаси социалистик мусобақада иштирок этишади. Беллашув якуни ҳар ойда чиқариб борилади. Масалан январь ойида Дмитрий Поярков бригадаси ғолиб деб топилди.

Бундан ташқари, бизда кўргазмали агитация яхши йўлга қўйилган. Социалистик мусобақанинг бориши ва ғолиб бригада номи мусобақа экранида ўз аксини топиб боради. Бунга цех маъмурияти, партия, касаба союз ташкилотининг оммавий беллашувни ташкил этишдаги актив фаолияти туфайли эришяпмиз. Лекин бу соҳада ҳали камчиликларимиз кўп. Биз беллашув якуни бўйича аксарият ҳолларда ғолиб бригадани аниқлаб қўямиз, холос. Уларни моддий ва маънавий рағбатлантиришга эътибор берилмайди. Вимпел ёки пул мукофоти ташкил этилмаган. Ишчилар орасида ўзаро беллашув яхши йўлга қўйилмаган. Шу пайтгача бирор одамни ўрнак қилиб кўрсатганимиз йўқ.

Валерий НЕМОВ, йиғув цехи ишчиси:

— Социалистик мусобақа якуни цехимизда фақат йил охирида бир марта чиқарилади, холос. Эсимда, 1980 йилларда социалистик мусобақа якуни чиқарилиб ғолиб бригадаларга вимпел топширилларди. Ҳозир ундай эмас. Аммо одатдагидек йил бошида мажбурият олганимиз ҳақида қўл қўйиб берамиз. Деворий газета ва социалистик мусобақа экрани деярли чиқарилмайди.

МУХБИР ШАРҲИ: Юқорида келтирилган фикр ва мулоҳазалардан кўриниб турибдики, корхона маъмурияти, партия, касаба союз ташкилотларининг сўзи билан иши бир эмас. Социалистик мусобақани уюштириш ва ташкил этишда ҳамон эскича усул ва услублар устунлик қилмоқда. Завод касаба союз комитети аъзоси Лев Антонов кекса ишчи Р. Йўлдошевнинг социалистик мусобақадаги расмиятчиликлар ҳақидаги фикрига «ўзи тажрибали ишчи бўлса, унга яна қанақа амалий ёрдам керак. Мусобақа ҳақида Йўлдошев субъектив фикр билдиряпти», дея эътироз билдирди. Бироқ корхонадаги аҳвол кекса ишчининг гапи тўғрилигидан далолат бермоқда. Қолаверса, бошқа ишчилар ҳам ана шу «субъектив» фикрни тасдиқлашди. Шу ўринда савол туғилади: Завод маъмурияти, партия, касаба союз ташкилотлари расмиятчилик гирдобидан қачон қутуладилар!

А. МАДАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ПЕШҚАДАМЛАР ИБРАТИ

Қардош социалистик мамлакатларга

● Ғиждувон пахта тозалаш заводи йил бошидан буён Польша, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Югославия тўқимачиларига 2219 тонна тола жўнатди. Тола ортиб жўнатишни тезлаштиришда корхонанинг И. Муродов бригадаси азаматлари намуна кўрсатмоқда.

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб олиш мусобақасида бригада аъзоларидан А. Мелиев, О. Ҳамидов, Т. Тўраев ғолиблик қилишяпти. Бригада йил бошидан буён планга қўшимча 1000 тоннага яқин юк ортишга муваффақ бўлди.

Т. МАҚСУДОВ,
слесарь.

Соз машина — жон роҳати

● Мажид Ашуров — серғайрат ҳайдовчи. Ҳамкасбларининг ҳисоблашича, у Ғузордаги 7-автобазада ишлаётганидан буён Совет Иттифоқи чегарасини 8 марота айланиб чиқишга тенг йўлни босиб ўтди.

У йўл қурилиши объектларига материалларни белгиланган вақтда етказиб бериш билан эътибор қозонмоқда. Ўз касбини эъзозлаб келаётган шофер М. Ашуров Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очиладиган кунгача яна бир неча комплект эҳтиёт қисмлар, автошина ва ўнлаб рейсга етадиган ёнилғи тежаш ҳаракатида.

Уста шофёр машинаси техник жиҳатдан ҳамиша шай бўлишини таъминлаяпти. Унинг «соз машина — жон роҳати» дейиши сири ҳам шунда.

Т. МУҲАММАДИЕВ,
меҳнат ветерани.

* * *

Редакция шунингдек, ишчи номини муттасил шарафлаб келаётган кишилар ҳақида **Б. Азимов** (Бухоро), **Ҳ. Рустамов, Ш. Келдиев, У. Абдуллаев** (Андижон), **Т. Чинниқулова, Ф. Қўлдошев, Р. Қаршиев, М. Мирсаидов** (Самарқанд), **Ҳ. Отақулов, Т. Раҳимов, Г. Раҳматов, У. Эгамов** (Тошкент), **А. Қутбиддинов, Т. Мирзараҳматов, Т. Ҳамидов** (Фарғона), **Н. Сангинов** (Навоий), **П. Тулиев** (Қашқадарё), **С. Орипов** (Сурхондарё), **С. Даминов, Н. Турдиалиев** (Наманган) ўртоқлардан ҳам хат-хабарлар олди.

● *Илғорлар минбари*

Қарс икки қўлдан

«Ҳисобини билмаган ҳамёнидан айрилар» деб бекорга айтилмаган. Хўжалик ҳисоби бизни ҳамиша ва ҳамма нарсада ҳисоб-китобли, тежамли бўлишга, фойда билан зарарнинг сабабларини чуқурроқ англашга ўргатмоқда.

Шу йилнинг бошидан хўжалик ҳисобига ўтиб ишлашга киришдик. Яқинда корхонамиз экономисти Ровияжон Шокирова биз билан қизиқарли суҳбат ўтказди. Суҳбатда янги системанинг афзалликлари, қийинчиликлари ва проблемалари тўғрисида фикр олишдик.

Заводимиз силикат ғишт, оҳактош, оҳак ва мармар плиталар ишлаб чиқаради. Бундай қараганда, ишлар соз, планлар бажариляпти. Масалан, ўтган йили 3,3 миллион сўмлик ўрнига 3,6 миллион сўмлик товар маҳсулоти ишлаб чиқарилди. Аммо сарф-харажатлар кўпайиб, маҳсулот таннархи қимматга тушди. Фойда ўрнига 480 минг сўм зарар кўрилди. Ҳозир давлат банкидан 300 минг сўм қарзимиз бор.

Йилнинг биринчи кварталида қарздан қутулиб, ўзимизни ўзимиз маблағ билан таъминлашга ўтишимиз керак. Бунинг учун реал имконият мавжуд. Ҳар ойда уч юз минг сўмлик ҳажмда товар маҳсулот ишлаб чиқариш, харажат миқдори 200 минг сўмдан ошмаслигини таъминлаш вазифаси олдимизда турибди. Демак, ойига юз минг сўм қарзни узишга сарфланади. Апрелгача эса қарздан узиламиз.

Январь ойида 306 минг ўрнига 307 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Икки ойлик топшириқ ортиғи билан бажарилди. Ҳар бир бригаданинг, сменанинг бажарадиган иш ҳажми ортяпти. Бироқ оҳактош, оҳак ва мармар плита тайёрлаш планлари ошириб бажарилган бўлса-да, 77 минг дона силикат ғишт кам етказиб берилди. Нега?

Маҳсулот пландагидан кам ишлаб чиқарилганлигининг сабаби ўрганилди. Саноат узелининг марказий қозонхонаси уч кун давомида буғ босимини нормадан пасайтирганлиги ишлаб чиқариш маромини бузган. Бошқа сабаблар ҳам йўқ эмас. Баъзи сменаларда, масалан, мастер Ш. Шарипов бошлиқ сменада ғишт тахловчилар етишмаслигидан анча иш вақти йўқотилди. Дастлабки кунларнинг сабоқларидан хулоса чиқариш, иш маромини бузилишига чек қўйиш чоралари кўрилди. Ҳозир сменалар графикка тушиб қолди.

«Қарс икки қўлдан» деганларидек, режанинг тақдири маъмурият билан бригадалар ўртасидаги пудрат шартномасининг оғишмай бажарилишига боғлиқ. Технологик ускуналарни янгилаш, хом ашё таъминотида тартиб ўрнатиш, цехларда меҳнат шароитини яхшилаш борасида қатор тадбирлар амалга оширилди. Меҳнат интизоми мустаҳкамланиб, унумдорлик ва сифат кўрсаткичлари яхшиланди. Эндиликда ҳар ким маҳсулотнинг миқдори ва сифатига қараб ҳақ олади. Ойлик маош ўрта ҳисобда 187 сўмни ташкил этган бир вақтда, илғор ишчилар 200 сўмдан ортиқ маош олишяпти.

Тежамкорлик режимига риоя қилиш қатъий қоидага айланган. Бригадалар йириклаштирилиб, 31 тадан 16 тага келтирилди. Меҳнат харажати ва хом ашёни тежаб сарфлашдан январь ойида 11 минг ўрнига 20 минг сўм фойда олинди. Вагонлардаги юкни ўз вақтида туширмаганлик учун ўтган йили 20 минг сўм жарима тўланган эди. Бу иш йил бошидан қаттиқ назорат остига олинди.

Илгари хом ашё Нукус оҳак заводидан ҳар тоннаси 60 сўм ҳисобига ташиб келтириларди. Ҳозир эса корхонамиз Бухоро оҳак заводи билан шартнома тузиб, хом ашё ола бошлади. Унинг тоннаси 21 сўм эканлигини назарда тутганда, корхона бундан катта иқтисодий фойда кўриши ўз-ўзидан равшан. Нормадан ортиқча тўпланиб қолган, эскирган ва кераксиз 509 минг сўмлик материал ҳисобдан чиқарилди, амортизация харажатлари камайди.

Биз, ишчилар корхонанинг хўжалик-молиявий масалаларини ҳал этишда актив қатнашмоқдамиз. Давлат корхонаси тўғрисидаги Қонунда ўзимизга берилган ҳуқуқлардан кенг фойдаланяпмиз. Ишчиларнинг таклифига кўра, келгусида социал эҳтиёжларга, жумладан, уй-жой қурилишига кўпроқ маблағ ажратиш кўзда тутилмоқда. Ҳозир 62 ишчи турар жойга навбатда турибди. Яқинда 16 кишига шаҳар ижроия комитети уй қуриш учун участка ажратиб берди. Хўжалик усулида ҳар бири 8 квартирали учта турар жой қурилиши ниҳоясига етказилди. Корхоналар ҳуқуқи кенгайтирилганлиги ишчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилашга маблағ ажратишни кўпайтириш имконини беради.

Аниса ҚАЮМОВА,
Урганч қурилиш материаллари заводи ишчиси.

• *Мақоламизни ўқиб*

«ЖАРОҲАТ»

● Газетамизнинг шу йил 23 февраль сонида «Жароҳат» ёки оиладаги оғир маънавий-психологик муҳит қандай қилиб бир аёлни сўнгги қадамга мажбур этгани ҳақида» мақола босилган эди.

Шу муносабат билан редакцияга газетхонлардан кўплаб хат-хабарлар келмоқда. Шулардан айримларини эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Қайта қуриш керак

Мақолада тилга олинган Башорат Саъдуллаеванинг ҳаёти бизни ларзага солди.

Харгўш қишлоқ Совети ижроия комитети, колхоз партия, комсомол комитетлари ва қишлоқ хотин-қизлар кенгаши оилавий мулоқотларга, қишлоқ турмуши маданиятига панжа орасидан қараб келаётганга ўхшайди. Қишлоқ аҳолиси ўртасида «Никоҳ ва оила», «Оналар ва болаларга ғамхўрлик», «Эски урф-одатлар — янгилик душмани», «Янгича анъаналар ҳаётга» каби мавзуларда кечалар уюштирилиб, омма ўртасида агитация ва пропаганда, тушунтириш ишлари яхши йўлга қўйилганда, раҳбар ходимлар билан аҳоли ўртасида яқин мулоқот ўрнатилганда бундай хунук воқеа содир бўлмасди.

Вобкент район партия, совет, комсомол ташкилотлари ишларини қайта қуришни жадаллаштиришлари керак.

М. ҚУШОҚОВ,
Тошкентдаги «Октябрь 50 йиллиги» маҳалла комитети раиси, истеъфодаги полковник.

Ш. ҚУШОҚОВА,
Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси, меҳнат ветерани.

●

Ҳаёт ҳикмати

Ўғил уйлантирсанг ҳам, қиз чиқарсанг ҳам, фарзандларинг сафига фарзанд қўшилади. Уч ўғил, етти қизни тарбиялаб камолга етказиш, уларнинг бошини қўша қилиш бахтига мушарраф бўлдим. Келинларни ва куёвларни ўз фарзандларимдан кам кўрмайман.

Яқинда қирқ иккинчи невара кўрдик. Умр йўлдошим Улуғ Ватан уруши инвалиди Искандар Отамуродов билан мени қариндош-уруғлар, ҳамқишлоқларимиз муборакбод қилгани хонадонимизга ташриф буюришди. Уйимиз тўйхонага айланди. Шу қарасангиз, келинлар дастурхон безаб, ҳамма нарсани муҳайё қилишди, меҳмонлар ҳурматини жойига қўйишди.

— Келин дегани шунчалик бўлар, айланай, бахтли қайнона экансиз. Бизнинг келин-чи, бирам ялқов, бирам эринчоқ, яна тили бир қулоч, айтсам тилим куяди, айтмасам дилим, — нолий бошлади даврадаги аёллардан бири.

Тўғриси, унинг гапи менга ёқмади. Жамоат жам бўлган жойда келинингнинг ғийбатини сўзлаш одобдан эмасда. Шу сўзлар келин қулоғига етса, қайнонасидан ранжиши, орага совуқчилик тушиши турган гап. Кимнинг айби бўлса, юзига айтиб, хатосини тузатишда унга кўмаклашиш ҳақиқий дўстнинг иши. Мен бу ерда қайнона келиннинг меҳрибон онаси, талабчан дўсти ва тарбиячиси бўлиши кераклигини назарда тутмоқдаман.

Ўғилларим Омонбой билан Матёқубнинг тўйларини янгича ўтказдик. Улар чин инсоний муҳаббат асосида оила қуришди. Қалинга, бошқа ғаразли манфаатни кўзлашга, исрофгарчиликка йўл қўймадик, ёшларнинг иқболини, келажагини ўйладик. Ўғилларим шофёр, механизатор. Келинларим Шукуржон билан Уллибиби колхозда меҳнат қилишади, уй-рўзғор тутиш, болалар тарбияси учун жон куйдиришади.

Невaралар кўпайиб, оила катталашгач, ўғиллар ва келинлар янги уй қуриб олишди. Биз уларни маймунлик билан кузатдик, рўзғорлари йўлга тушиб кетишига ёрдамлашдик. Ўғиллар, келинлар невараларимизни етаклаб бизга келиб туришади, ҳол-аҳволимиздан огоҳ бўлишади. Биз ҳам ўз навбатида уларга бориб турамиз. Ахир, фарзандлар уйи ўзимизнинг уйимиз-ку.

Кенжатойимиз Файзулла биз билан бирга туради. Уни уйлантирганмиз, невара ҳам кўрдик. Келиним Ўринпошшо болалар боғчасида ишлайди. Одобли-иффатли, меҳнаткаш, чевар. Ўн бармоғида ўн ҳунар бор десам муболаға бўлмас. Рўзғорда қайнонанинг ҳам юмушлари ўзига етади. Қўл қовуштириб ўтиришни ўзимга эп кўрмайман. Уйни саранжон-саришта тутишда келинга кўмаклашаман. Невара тушмагур менга талпиниб туради, алла айтиб, овутаман.

Қишлоғимизда турмуш тарзи, ҳалол, аҳил яшаётганлиги билан ибрат бўлишга арзигулик оилалар кўп. Бу ўринда Қаҳрамон она Гулпошша Матёқубова хонадонини алоҳида тилга олгим келади. Гулпошша хола билан Отабой оға ўн уч фарзандни вояга етказишган. Еттита келин тушириб, қизларини турмушга чиқарган пири-бадавлат оила. Бошқа турар жойга кўчган келинлар ҳам қайнонасини бошларига кўтаришади, сидқидилдан эъзозлашади. Чунки қайнона келинларига, невараларига меҳрибон, ғамхўр. Қуни-қўшнилар бу оиладаги ширин турмушни, аҳилликни ҳавас қилишади.

Баъзан оилавий можаролар тўғрисида дув-дув гапларни, кўнгилсиз воқеаларни эшитиб, матбуотда ўқиб дилим ғаш бўлади. Бундай хунук ҳоллар учун энг аввало, ота-оналар масъул десам, фикримга қўшиларсиз. Қайнона билан келин чиқиша олмаганидан бузилган оилалар озми! Жабр-жафо кўраётган келинчакларчи?! Қачонгача феъл-атворимизда шахсий манфаат, гина-гидир, киборлик туйғуси устун келиб, ёшлар бахтига зомин бўламиз?

— «Ўғлимизни орзу умидлар билан уйлантирган эдик. Келиннинг гапига кириб, рўзғорини бошқалади, бизни ташлаб кетди» дея маломат қилди бир она.

Таажжуб! Фарзанд умрбод ота-она қучоғида бўлиши шартмикин? Хизмат тақозоси билан бошқа шаҳарларда турадиган ёки болачақали бўлганидан кейин бошқа уйга кўчиб ўтган ўғил-қизлардан ранжиб юриш керакми? Асло! Инсон меҳри масофа билмайди. Энг муҳими ёшлар фарзандлик бурчларини унутмай, ота-она ҳурматини жойига қўйишса, шу ўзи кифоя. Бир эшикдан кириб-чиқиб, ота қадрини топтайдиган, она дилига яра соладиган фарзандлар йўқ дейсизми?!

Оиланинг тақдири қайнона билан келин муносабатига кўп жиҳатдан боғлиқ эканлигини яна бир бор таъкидламоқчиман. Қайнона борки, гўзал фазилатлари билан келинга ибрат. Унга билмаганини ўргатади, адашса уни йўлга солади, зарур пайтларда ёрдамини аямайди. Қайнона борки, нуқул қилдан қийиқ қидиради, келинини камситади, ёмонлайди. Натижада оилада асабийлик, хунобгарчилик ҳукм суради.

Бизнингча, қайнона оққўнгил, одил, сабр-тоқатли ва хушмуомила бўлиши керак. Вазият билан ҳисоблашиш, келиннинг баъзи гуноҳларини кечириш жоиз. Шунда у ўзига ҳурмат, обрў яратади. Қайнонани ўз онаси деб билиш, қадр-қимматини ўрнига қўйиш келин учун фарз ва қарз. Биз ҳам келин бўлганмиз. Она кўнгли нозик. Оналарни эъзозламоқ — инсоний бурч. Қайнона билан келиннинг аҳил-иноқлиги оила заминини мустаҳкамлаб, фарзандлар бахт-саодати учун пойдевор яратади.

Шарифа ИСКАНДАРОВА,
Хива районидаги Энгельс номли колхоз аъзоси, Қаҳрамон она.

●

Яхшиликлар ёр бўлсин

Ўз жонига қасд қилишни мен заифлик, иродасизлик деб тушунаман. Ўзига ишонмаган одамгина бунга қўл уради. Агар турмушда учрайдиган ҳар бир қаршилик ва нохушликлар олдида таслим бўлиб, тушкунликка учрайверсак, инсон деган буюк номга доғ туширган бўламиз.

Букилмас, иродали инсон уни кўролмаганларга, қоқилтирмоқчи бўлганларга қарама-қарши ўлароқ яшаш, яратиш завқи билан ёнади ва бу билан уларга зарба беради. Сизга ана шундай куч-қувват, кайфият ёр бўлсин.

Гулнора ШОДИЕВА,
Бўка районидаги «Ленинизм» колхози.

●

Яшаш, яратиш завқи

Одамнинг хатти-ҳаракатида ўша одам яшаётган муҳит, шарт-шароит ҳам ўз аксини кўрсатади, албатта. Шу нуқтаи назардан қараганда бизнинг «Пахтаобод» колхозимизда оддий маданий шарт-шароитлар ҳам яратилмаган. Шуниси ажабланарлики, бунга одамлар одатий нарса, деб кўникиб кетишган. Ахир яхши яшаш, болалар келажаги учун курашиш керак-ку!

Колхозимиз жуда ҳам орқада. Марказда битта кинотеатр бор. У ҳам биздан ниҳоятда узоқда. Шунинг учун ҳам унда бирор марта ҳам бўлмаганман. Қишлоқ йўллари чанг, лой. Ёшлар кам китоб ўқишади. Кўпгина хотин-қизлар меҳнатга жалб этилмаганлар.

Бунинг яна бир сабаби шуки, колхозда боғча-ясли кам. Турмуш шароитимизни яхшилаш кўп жиҳатдан ўзимизга ҳам боғлиқ. Имкониятлар, яшаш шароитларимиз қанча соз бўлса, маънавий дунёмизни бойитиш ҳақида шунчалик кўп қайғурамиз.

Ш. ЖАЛИЛОВА,
Бухоро область, Ғиждувон райони.

●

Қанот жуфт бўлса

Энг эзгу туйғулар билан бир ёстиққа бош қўйдингми, энди бир-биринг учун масъулсан, ғамхўр ва меҳрибонсан. Башорат келин бўлиб тушган хонадонда унга энг яқин киши бу Комилжондир. Наҳотки у турмуш йўлдоши тақдири ҳақида қайғурмади?! Болаларининг онасини авайламади?! Агар Башорат ҳаётдан кўз юмганида, ота қизалоқларига нима деб жавоб берарди?! Эр хотинни, хотин эрни энг оғир дамларида қўллаб-қувватласа, тўғри йўлга бошласа, бир-бирини тушунса, бу оилада нохуш воқеалар юз ўгиради. Унга ҳеч ким дарз етказолмайди.

Ш. НАБИЕВА,
Ш. НАБИЕВ,
Янгиер.

* * *

Шунингдек, редакция бу мавзуда **М. Атоева, Т. Ҳамроева, Ф. Ёдгорова, З. Аминова** (Бухоро области), **Т. Исоқов, О. Абдуназаров, М. Эрназаров** (Самарқанд области), **Т. Қирғизов, Ё. Болтабоева** (Наманган области), **Я. Расулов** (Қашқадарё области), **Х. Ахметов, Д. Умрзоқова, М. Мамадалиев, К. Ҳакимов, И. Бадалов** (Андижон области), **А. Нишонова, Т. Иброҳимова** (Қўқон), **Э. Юсупова, Н. Ҳайдаров, Н. Асрақулов, Ф. Ҳасанов, А. Жўраев** (Фарғона области), **Б. Султонов,** (Бекобод), **Н. Убайдуллаева, С. Ҳабибуллина** (Тошкент), ва бошқа ўртоқлардан ҳам хат-хабарлар олди.

ЭЗГУЛИКНИНГ ЙЎЛИ УЗУН...

«...аёлларнинг ор-номуси ва инсоний қадр-қиммати оёқ ости қилинаётганлигига норозилик белгиси сифатида хотин-қизлар ўзларини-ўзлари ёқиб юборишларига зарур сиёсий баҳо берилмаяпти».

(Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IX пленуми материалларидан).

Бошинг кўтар,
Ўзбек синглим,
Қасди жондан ор қил, яша
Шодлигингни кўролмаганни
Бир кулгингга зор қил, яша.

Умидларинг ғунчалигинда
Сўндирмоқни кўзлаганларга,
Жон олувчи мужгонларинг
ўқ,
Кипригингни дор қил, яша.

Тор кўринмиш нечун
кўзингга
Бу кунларнинг ёруғ қисмати.
Қисматингни хор қилганларга
Бу дунёни тор қил, яша.

Ўлиб
Кимдан қасд олдинг, айт
Ёниб кимни ёндирдинг!!
Синглим, жоним.
Бу аҳдингдан қайт,
Иснод-ку, бу жон синглим!

Исёнми бу, Кимга! Нечун!

Ёмонларга нафратингми!
Разиллардан қасд олмоқчун
Наҳот, жонга қасд қилгунг...

Айланайин ҳасратингдан,
Айланайин дардингдан.
Ёмонларнинг касратидан
Ғофил қолди юрт, Ватан.

Ғийбатларнинг тили узун,
Қабоҳатнинг қўли қон.
Эзгуликнинг йўли узун,
Кечикар у ҳар қачон.

Ана қара,
Эсиб қолди,
Ёруғ кунлар насими.
Разолатни эзиб, охир
Йўқ қилгумиз, жон синглим!

Шайтонга ҳай бер бир нафас.
Ўтмишингга назар сол.
Тўмарис гар шундай қилса
Не кечарди юрт ҳоли!!

Зебуннисо, Нодиралар
Қисматида минг фарёд...
Майна Ҳасан қизини ол
Ўлим, қўрқув унга ёт.

Йўқ, ўлимдан ҳазарлар қил,
Уни доғда қолдир, яша,
Юрагингни яхши кунлар,
Умидларга ёр қил, яша.

Ўзбек синглим,
Бошинг кўтар,
Қасди жондан ор қил, яша
Сендан бахтни қизғонганни
Бир кулгингга зор қил, яша.

Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ.

Композитор Мирзие Халитова

Бу санъаткорни музика мухлислари яхши танийдилар. Унинг турли концертларда, кўрик-конкурсларда, фестивалларда ижро этилаётган асарлари ўзига хослиги, оригиналлиги, майинлиги билан ажралиб туради. «Ҳайтарма», «Эфсане» каби бадиий коллективлар, шунингдек, таниқли қрим татар санъаткорлари репертуарида Мирзие Халитова яратган қўшиқ ва романслар бор.

М. Халитованинг қрим татар шоирлари асарларига ёзган қўшиқ ва романслари музикашунослар томонидан алоҳида эътироф этилган. Композиторнинг фортепьяно учун ёзган туркум асарлари машҳур совет санъаткорлари тажрибаси, анъаналарига суяниб ёзилганлиги билан диққатга сазовор. Бу ижод намуналарида айни вақтда ёрқин, янги изланишлар кўзга ташланади. Уларда меҳнаткаш, ижодкор инсонга муҳаббат билан йўғрилган мадҳия бор. Асарлар соф севги-муҳаббат темасини кенг кўламда акс эттиради.

Расул Гамзатов шеърларига ёзган романсларида М. Халитова шоирнинг фалсафий мушоҳадаларга бой мисраларига алоҳида урғу берган ҳолда унинг миллий оҳангларини ҳам асарда кўрсата олган.

Санъаткор йирик музика жанрларига дадил мурожаат қилиб, «Ватан», «Солдатнинг муҳаббати ва ўлими» симфоник поэмаларини яратди. Биринчи асар она-Ватаннинг муқаддаслигини музика тили билан таъкидлайди. Буюк Ғалабанинг 40 йиллигига бағишлаб ёзилган иккинчи асар ғолиб совет жангчисига, унинг қаҳрамонлиги, жасоратига ўзига хос гимндир.

Изланувчан композитор айни кунларда бунёдкор меҳнат, она-Ватан, дўстлик ва инсоний баркамоллик мавзуларида янги асарлар яратаётир. Унинг яқинда ёзиб тугалланган болалар учун қўшиқлари санъат ихлосмандлари томонидан илиқ кутиб олинди.

Суратда: композитор Мирзие Халитова ўз ижодхонасида.

З. Шерфединов фотоси.

• *Спорт*

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

ФАХРЛИ ЎРИНЛАР

Озарбайжон пойтахтида югуриш бўйича ўтказилган мамлакат чемпионатида республикамиз вакиллари муваффақиятли иштирок этдилар. Жумладан, бухоролик Маҳмуд Сайфуллаев 8 километрга югуришда маррада иккинчи бўлди. Шунингдек, ўсмирлардан Катежи Билолова (Фарғона) 4 километрли масофада фахрли иккинчи ўринни олди. Унинг ҳамшаҳри Наталья Кирюхина 5 километрли масофани учинчи бўлиб босиб ўтди. Бухоролик Ирина Матросова шу масофада кучли олтиликдан жой олди. Енгил атлетикачиларимиз ўз группаларида биринчи ўринни эгаллаб, келаси йилдан юқори лига аъзолари сафида куч синашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар.

ШАШКА:

ПЕШҚАДАМДАН ЎЗИБ

Тошкентда халқаро шашка бўйича ўтказилган Ўзбекистон чемпионати мухлисларда яхши таассурот қолдирди. Боиси, мусобақа мобайнида пешқадамлик қилган фарғоналик спорт мастери Зайнаб Сафина якунловчи учрашувларда имкониятни бой бериб қўйди. Тошкентлик спорт мастерлигига номзод Ирина Иванова якунловчи ўйинда очколарини пешқадам билан тенглаштириб олди. Кейин ғолибни аниқлаш учун қўшимча ўйин ўтказилди. Бунда Иринанинг қўли баланд келиб, Ўзбекистон чемпиони бўлди. Тошкентлик Ирина Мордухаева эса учинчи ўринни олди. Энди республика чемпиони Братск шаҳрида ўтказиладиган мамлакат чемпионатининг ярим финалида қатнашади.

НОЁБ ТОПИЛДИҚ—МУЗЕЙГА

Яқинда Тошкент областидаги «Ленинизм» колхозидан У. Шарипов республика Фанлар академияси Ўзбекистон халқлар тарихи музейига қимматли совға келтирди. У ўз боғидан топган қадимий пуллар солинган кўзани олимларга топширди. Кўзада салкам бир мингта мис танга бор экан. Мутахассисларнинг аниқлашларича, тангаларнинг чиқарилганига беш юз йилдан ошган бўлиб, улар Улуғбек ҳукмронлиги даврида зарб қилинган. Кейинги йилларда икки мингтадан кўпроқ ноёб топилдиқ музейнинг нумизматика ва этнография бўлимини тўлдирди. Булар орасида сомонийлар сулоласининг пуллари, рус олтин тангалари ҳам бор.

(ЎзТАГ).

ФАРҒОНА ВОДИЙСИДА ЗИЛЗИЛА

Қаттиқ зилзиладан кейин орадан роппа-роса тўрт йил ўтгач, худди ўша куни Поп район марказининг аҳолиси яна ер ости офатининг зарбасини ҳис этди. 3 март куни маҳаллий вақт билан 00 соат 42 минутда бу ерда 5,5 балл куч билан ер силкинди. «Тошкент» сейсмостанциясининг маълумотларига кўра, зилзила маркази бу гал ҳам кичик Уйғурсой қишлоғи яқинида бўлган.

Наманганда ер силкиниши кучи 4 балл, Тошкентда 3 балл, Андижон ва Фарғонада 2 балл бўлди. Вайронгарчилик ва қурбонлар тўғрисида хабар келгани йўқ. (ЎзТАГ).

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«Центросоюз»нинг
САМАРҚАНД КООПЕРАТИВ ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Мудирлар: КПСС тарихи, сиёсий иқтисод (фан докторлари, профессорлар, фан кандидатлари, доцентлар);

доцентлар: сиёсий иқтисод, олий математика, умумий овқатланиш маҳсулотлари ишлаб чиқариш экономикаси, уни ташкил этиш ва технологияси (умумий овқатланиш маҳсулотлари ишлаб чиқариш технологияси курси бўйича — 2); марксча-ленинча фалсафа (2), чет тиллар (инглиз тили), хўжалик фаолияти анализи ва ревизияси (2), озиқ-овқат моллари товаршунослиги (2), оргтехника (савдо-сотиқ жараёнларини ташкил этиш ва технологияси ва бозоршунослик курси бўйича—2), ноозиқ-овқат моллари товаршунослиги, КПСС тарихи, савдо экономикаси (кооперация назарияси курси бўйича — 2), химия, ахборот-ҳисоблаш системалари, иқтисодий география ва матлубот кооперацияси ишлаб чиқариш фаолияти экономикаси (қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари тайёрлашни ташкил этиш ва планлаштириш экономикаси, молия ва статистика курси бўйича (статистика бўйича);

катта ўқитувчилар: иқтисодий география ва матлубот кооперацияси ишлаб чиқариш фаолиятининг экономикаси (иқтисодий география курси бўйича — 1,5), жисмоний тарбия (2), чет тиллар (инглиз тили), рус тили, граждан мудофааси ва медицина тайёргарлиги (клиницист-врач);

ассистентлар: бухгалтерия ҳисоби, жисмоний тарбия, ноозиқ-овқат моллари товаршунослиги.

Конкурс муддати — 29 мартгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: 703000, Самарқанд шаҳри, Коммунистик кўчаси, 41-уй, кадрлар бўлими.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ХОРАЗМ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

доцентлар: меҳнат таълими методикаси ва таълимнинг техника воситалари (физика-математика фанлари кандидати), ўзбек тили ва бошланғич таълим методикаси (филология фанлари доктори ёки кандидати);

катта ўқитувчилар: КПСС тарихи (тарих фанлари доктори ёки кандидати), марксча-ленинча фалсафа (фалсафа фанлари доктори ёки кандидати), рус тили ва адабиётини ўқитиш методикаси, ўзбек адабиёти, физика ва ишлаб чиқариш асослари, жисмоний тарбия, чет тиллар (2), математика, «Психология» ихтисоси бўйича педагогика ва психология, ўзбек тили ва бошланғич таълим методикаси;

ўқитувчилар: алгебра ва математика методикаси, умумтехника фанлари, физика ва ишлаб чиқариш асослари, чет тиллари, рус тили ва адабиётини ўқитиш методикаси, жисмоний тарбия (5), факультетлараро рус тили кафедрасига, илмий коммунизм ва «Сиёсий иқтисод» ихтисоси бўйича сиёсий иқтисод, «Олий математика» ихтисоси бўйича умумтехника фанлари.

Конкурс муддати — 20 мартгача.

Ҳужжатлар конкурслар ҳақидаги Низомга мувофиқ қуйидаги адресга жўнатилсин: 740000, Урганч шаҳри, Ҳ. Олимжон кўчаси, 14-уй, илмий секретарга.

1988 йил 9—11 апрелда
ТОШКЕНТ ШАҲРИДА
«ЁШЛИК» СПОРТ АРЕНАСИ БИНОСИДА
(Пахтакор кўчаси, 7-уй, метронинг «Пахтакор» станцияси)
ОРТИҚЧА ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛ МОЛЛАРИ УЛГУРЖИ САВДОСИ БЎЙИЧА

РЕСПУБЛИКАЛАРАРО ЯРМАРКА ЎТКАЗИЛАДИ

Барча иттифоқдош республикалардан давлат савдоси ва матлубот кооперацияси савдо ташкилотлари шунингдек, ортиқча моллари бўлган саноат корхоналарининг вакиллари ярмаркада қатнашиш учун таклиф қилинади.

Ярмарка қатнашчилари турар-жой билан фақат «УЗПОСРЕДТОРГ» таклиф билетларига кўра таъминланади.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги. **«ЎЗБЕКБИРЛАШУВ». «УЗПОСРЕДТОРГ».**

●

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ТУПРОҚШУНОСЛИК ВА АГРОХИМИЯ ИНСТИТУТИ
қуйидаги ихтисосликлар бўйича 1988 йили учун
АСПИРАНТУРАГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Тупроқшунослик, агрохимия (кундузги, сиртқи).

Ҳужжатларни қабул қилиш муддати — 1 ноябргача.

Аспирантурага қабул ҳақидаги Низомга мувофиқ расмийлаштирилган шахсий ишлар ва танланган ихтисослик бўйича реферат қуйидаги адресга жўнатилсин: 700179, Тошкент шаҳри, Қамарнисо кўчаси, 3-уй. Телефон: 46-09-50.

Тошкент давлат педагогика институти ректорати, партия комитети ҳамда касаба союз ташкилотлари институт катта инженери А. Абдулҳамидовга онаси **Ўктамхон УМУРЗОҚОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тил ва адабиёт институти коллективи Беруний номидаги республика Давлат мукофоти лауреати, Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган маданият ходими **Музайяна АЛАВИЯнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент қишлоқ хўжалик институти ректорати, партия комитети ва жамоат ташкилотлари умумий деҳқончилик кафедраси доценти А. А. Расуловга рафиқаси **Лолахон Сунматуллаевна ТОЖИЕВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

●

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 4/III да **Уйқудаги гўзал** (12.00), **Чио-Чио-Сан** (19.00), 5/III да **Князь Игорь**, 6/III да **Гўзал Василиса** (12.00), **Риголетто** (19.00).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 4/III да **Ёшликда берган кўнгил**, 5/III да **Ака-ука совчилар**, 7/III да **Музикали комедиялардан саҳналар.**

• *Тингланг, томоша қилинг*

4 МАРТ, ЖУМА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Инсон ва қонун. 9.35 — «Юлия Вревская». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Олим ва сўз. 16.50 — Латвия телевидениесининг программаси. 17.40— Ҳужжатли фильм. 18.40 — Нефть ва тундра. 19.10 — Дунё воқеалари. 19.30 — Балет артистларининг концерти. 20.25 — Олам кинокамера кўзгусида. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Мен сизни орзу қилишга ўргатаман». Бадиий фильм. 23.40 — Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Тарих. 10.05 — Инглиз тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — Теварак-атроф билан танишиш. 11.55 — Илмий-оммабоп фильм. 12.05 — Инглиз тили. 12.55 — «Кузда қайтамиз». Бадиий фильм. 14.25 — Ҳужжатли фильмлар. 14.55 — Янгиликлар. 15.05 — «Илк қувончлар». Бадиий фильм, 2-қисм. — «Ғалати ёз», 6-серия. 18.30 — Янгиликлар. 18.40 — Ҳайвонот оламида. 19.40 — Илмий-оммабоп фильм. 20.10 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.25 — Останкино концерт студиясида ЧССР эстрада артистларининг концерти. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Бокс. СССР ва АҚШ терма командалари. 24.00 — П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. 00.50 — Бокс. СССР ва АҚШ терма командалари (давоми).

УзТВ-I. 7.00 — «Ассалому алайкум». 16.45 — География. 17.15 — Ҳужжатли фильм. 17.30 — Телефильм. 18.05 — Болалар учун концерт. 18.45 — Комсомол прожектори. 19.00 — Пахтачилик: тажриба ва муаммолар. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 19.55 — КПСС Марказий Комитети февраль (1988 й.) Пленуми қарорлари — ҳаётга! 20.20 — Ахборот. 20.50 — Бойсун район «Шалола» фольклор ансамблининг концерти. 21.20 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Актёр ва роллар. 23.20 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.35 — Илмий-оммабоп фильмлар. 20.40 — Беш йиллик: ишлар ва одамлар. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. **Фрунзе.** 22.15 — «Снайперлар». Бадиий фильм.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Эстрада қўшиқлари. 9.30 — Бахт ҳақида қўшиқлар. 9.45 — Халқ контроли радиопости. 10.15 — М. Насимов «Дилорим». Вокал сюита. 11.15 — Юность. 12.10 — Ўзбекистон бинокори. 12.30 — ЎзССР Давлат телерадиоси артистларининг концерти. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Н. Нуъмонова ва Л. Кудрявцев куйлайди. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — «Ғунча» «Юлдузча» ҳузурида меҳмонда. 15.50 — Концерт. 16.00 — Дўстларимиз овози. 18.15 — Бизнинг социалистик турмуш тарзимиз. 18.30 — Рубобда Т. Ражабов чалади. 18.40 — Инсон ва қонун. 19.20 — Огонек. 20.15 — В. И. Ленин асарларини ўрганамиз. 21.30 — Қишлоқ меҳнаткашларининг талабларига биноан концерт. 22.45 — Бугун радиотеатрда.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.

Р. — 08575. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. — 52. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12